

ABONAMENTUL.

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40.— franc

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 758.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 11a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Lez
deschis costă șirul 20 ml.
Manuscrisurile nu se
înapoiază.

Putem noi organiza o universitate?*)

De prof. Dr. Iosif Popovici.

III.

După ce am pregătit sufletul nostru cu ajutorul culturii române putem să pregătim și terenul pentru înființarea universității române. Această universitate va fi deosebită însă față de universitățile actuale. O universitate românească trebuie să fie adecuată marilor interese culturale, de cari e legată existența poporului nostru și e condiționat pe deoparte progresul nostru, iar pe de altă parte e facilitat. Universitatea românească trebuie să aibă numai un scop final, și acel scop să fie bine definit. Ea n'are de scop, ca și universitatea din apus să crească și savanți și oameni de profesiune: advocați, profesori, medici etc. Una și aceeași școală nu poate crește două feluri de oameni servindu-se numai de un metod. Acesta e motivul cel mai puternic, că în Franța și Anglia organizarea universității se deosebește de a noastră. Acolo se află școli de specialitate și universitatea e scăpată de promiscuitate. Când chestia înființării unei universități române va fi actuală, atunci la compunerea regulamentului ei — bărbații însărcinați cu compunerea — vor griji să culegă din toată lumea numai acele lucruri, de cari avem într'adevăr trebuință. Cultura e un tezaur universal și fiecare dintre popoare are drept la partea

sa. Aici nu există nici o lege, care ar putea împiedeca dreptul.

Noi n'avem lipsă de o ceată de proletari intelectuali, ci numai de o armată puternică de intelectuali, cari stau în serviciul culturii române. Intreaga spoitură a lumii nu plătește nimic și toate doctoratele cerșite prin străinătate nu pot întru nimic promova interesele noastre culturale.

Dovedește faptul acesta evoluția noastră de un secol. Dintre titrații străini abia ici-colo se ridică câte unul, care face ceva pentru neamul nostru și cultura noastră. Cei mulți au pierit în noianul uitării. Un învățător de sat care-și împlinește datoria cu sfințenie face pentru popor cu mult mai mult, decât un titrat cu spoială străină. Durere, încă un adevăr, pe care trebuie să-l constatăm.

Noi nu ne putem gândi între împrejurările actuale — chiar după ce ne am fi pregătit sufletul — la înființarea unei universități complete, ci numai la înființarea unei universități parțiale, adică la crearea unei universități particulare românească.

Dintre facultăți n'am putea înființa, decât numai trei și anume pe cea de teologie, pe cea de litere-filosofie și pe cea de știință, asta e deocamdată, iar celelalte două de medicină și drept vor urma târziu de tot.

Sunt foarte multe motive, cari determină acest fapt. În special însă trebuie să ne gândim la cel mai puternic, la chestia de susținere, deoarece chiar și susținerea unei singure facultăți reclamă o sumă considerabilă de bani, și noi nu-i avem.

E drept, nu-i avem adunați la un loc, dar îi avem. Aici ar trebui să mai lase din ambi-

țiunile particulare atât capii noștri bisericești cât și mireni, cari stau în fruntea mișcării poporului nostru. De ce e nevoie să susținem atâtea școli speciale de teologie și de pedagogie, când ele în toate părțile au fost dificultate, azi corespund cerințelor guvernului, de ce iar știm (!), dar nu răspund marilor interese culturale românești. A trece însă peste capetele milioanei de țărani e ușor, ei sunt proști și nu înțeleg. O țară însă compusă din cetățeni fără cultură — cum am zis și mai sus — n'are drept la existență, și un popor tot asemenea.

Școlile actuale trebuie prefăcute și împreunate. Din această împreunare ar rezulta și adunarea banilor la un loc. Am scris cu altă cale despre *concentrarea institutelor de teologie și de pedagogie* în 1909 vezi *Tribuna* Nr. 83, dar ambițiunile locale au zădărnicit această idee de prima valoare pentru poporul nostru. Noi ne vindecăm într'una durerile cu drepturi istorice. E drept, sunt frumoase aceste lucruri, dar fără orisice valoare. Și apoi a trăi în trecut e ceva patologic, iar noi umblăm cu deasila după netrebnicii de aceste. Azi trebuie să trăim cu lumea de azi, toți să întăresc în jurul nostru și noi ne îngrădim cu drepturi istorice. Progresul se face însă prin muncă și nu prin trândăvie. Noi n'avem tradiții culturale într'o măsură cu Francezii, Germanii etc., noi am fost sclavii altora. Și nu suntem noi de vină. Cauza tuturor neajunsurilor au fost stările politice și vecinătatea geografică. Acest lucru se potrivește în general pentru toți Români. Cei din regat însă s'au apucat de lucru de cu vreme și n'au așteptat mura coaptă. Ei și-au format

Momente din viața Regelui Carol.

— Culese și traduse după Memoriile Regelui. —
De Ion Scurtu.

Chestiunea Basarabiei. — Misiunea contelui Ignatiev și răspunsul Domnitorului. — Scrisoarea moștenitorului de tron al Germaniei. — O telegramă a marelui duce Nicolae. — Domnitorul către țarul Rusiei. — Răspunsul la telegrama marelui duce. — Camera și senatul în unanimitate protestează contra răpirii Basarabiei. — Rusia neînduplecată. — Austro-Ungaria se teme că Românii vor anexa Vidinul. — Domnitorul cere sprijinul împăratului german. — Cogălniceanu către prințul Gorceacoff: glasul și sufletul țării pentru apărarea moșiei străbune!

20 Ianuarie (1 Febr.) 1878. Domnitorul primește în audiență pe ministrul de externe Cogălniceanu. Acesta crede că opinia publică ar trebui pregătită pentru pierderea Basarabiei; Cogălniceanu ar fi presimțit de mult această nenorocire. Dar domnitorul își exprimă convingerea că țara nu poate să cedeze, până ce nu vor fi sleite toate mijloacele pentru zădărnicierea acestei pierderi; El însuși are de gând să se adreseze împăratului Alexandru de-a dreptul.

Seara, contele Ignatiev este oaspele pereișei princiare. În timpul mesei, Ignatiev atinge, ca din întâmplare, posibilitatea alegerii domnitorului în scaunul de principe al Bulgariei și

chiar îl întreabă pe domnitor ce-ar face într'o asemenea eventualitate? Domnitorul se ferește a da vre-un răspuns, schimbând subiectul conversației. — Trecând la chestiunea Basarabiei, Ignatiev crede a fi primit impresiunea, că miniștrii români ar fi mai curând dispuși decât domnitorul însuși a ceda Basarabia în schimbul Dobrogei. Domnitorul răspunde cu toată gravitatea, că miniștrii Săi simt împreună cu Dânsul greutatea uriașă a răspunderii și lămurește pe larg situația internă și externă ce s'ar naște pentru țară și pentru Dânsul după cedarea Basarabiei.

21 Ian. (2 Febr.) Domnitorul primește în audiență pe ministrul Câmpineanu, sosit dela Berlin cu o scrisoare a prințului moștenitor, care l-a arătat multă simpatie. Într'o convorbire cu Bülov, reprezentantul principelui Bismarck, Câmpineanu a rămas cu impresiunea că Basarabia este pierdută pentru România.

Prințul moștenitor german scrie domnitorului între altele:

„Mi-a plăcut expunerea clară și sinceră a ministrului tău Câmpineanu despre malmnirea României și despre teama ce aveți că Rusia vă va trata rău; am înțeles pe deplin și grija lui adâncă de viitorul vostru. Dar vei înțelege și tu că deocamdată este pentru noi cu neputință a ieși din perfecta noastră neutralitate, până ce desbaterile unui congres nu vor provoca marile puteri să-și spună părerile.

„Cu toate acestea, îndată după convorbirea mea cu Câmpineanu, am prezintat ministrului

nostru de externe un raport, arătând lămurit cum stau lucrurile.

„Am fost nespas de fericit, când împăratul mi-a comunicat că ți-a conferit ordinul „Pour le mérit”, căci l'ai meritat într'adevăr pe bună dreptate. Aici spun tuturor cât sunt de mândru, că unul din neamul nostru a fost merit să-i ceară Rusii ajutorul său grabnic și că a trebuit să se vorbească de-o armată *ruso-română*, când sortii căzură la Plevna! Am spus acest lucru și la curte, în fata foștilor tăi camarazi de arme.

22 Ianuarie (3 Februarie. Din Adrianopol Domnitorul primește, cu data de 19/31 Ianuarie, următoarea telegramă a Marelui Duce Nicolae:

„Te felicit pentru sfârșitul norocos al războiului. Bazele păcii, propuse de noi, fiind primite de Inalta Poartă, am semnat un armistițiu pentru tot timpul cât vor ține negocierile de pace; în consecință Te rog să dai ordin pentru încetarea imediată a operațiunilor militare și să Te pregătești a ocupa cu trupele Tale Vidinul și Belogradgicul, pe cari trebuie să ni le cedeze Turcii; detaliile armistițiului și data evacuării cetăților vor fi trimise printr'un curier”.

Colonelul Candjano Popescu pleacă la Petersburg cu această scrisoare a Domnitorului către Țarul Rusiei:

„Generalul Ignatiev mi-a înmănat scrisoarea ce Majestatea Voastră mi-a făcut cinstea a-mi adresa și mi-a împărtășit dorința guvernului

școli particulare, au poticnit adesea, dar s'au ridicat într'una apărându-și interesele mari culturale. La ei chiar legislațiunea stă la o înălțime și legea lor școlară din 23 Martie 1898 a stors admirațiunea multor specialiști. Sufletul acestei legi a fost Sp. Haret, cel mai distins ministru al țării românești, care are merite neperitoare pentru cultura poporului român.

Noi cei din Ungaria stăm foarte slab. Legislațiunea noastră e îndreptată contra intereselor popoarelor și suferă de o manie specială de a aservi toate intereselor maghiare. Așa însă nu vom ajunge departe, căci cultura va stagna numai temporalmente și se va resbuna amar. Bărbații de stat din țara noastră, cari au cunoscut într'adevăr slăbiciunile poporului maghiar au fost juști și nu s'au lăsat răpiți de himere și fantazii. Ei au fost drepti și au lucrat corect.

Azi se impune însă o reformă mare a legii școlare. Și la îndeplinirea acestei reforme trebuie să presideze adevăratele resoane de stat — conduse de interesele popoarelor — iar nu fantaziile declamatorice ale unor legistatori, cari își schimbă părerile ca și lupul părul!

Dar și până ce se va face reforma noi am putea pregăti terenul prin unirea școlilor de teologie și pedagogie. Aceste sunt unicele școli, cari pregătesc bărbați pentru stările noastre sociale: preoți și învățători. Ne văițăm neîntrerupt că atât preoții cât și învățătorii nu răspund trebuințelor moderne de azi. Nu e mirare, dacă nu răspund. Nu ei poartă vina, ci numai noi. Noi nu ne am înțeles niciodată ce ar fi de făcut, ca aceste școli să ne crească bărbați folositori societății. Dacă viața a dovedit contrarul, sau dacă forurile de control ale statului au timbrat unele porniri noi ne-am târguit și iar ne-am târguit cu sărăcia. Când era mai pe aci să închidem unele școli, ca să întărim altele centrale ne-a cuprins sentimentalismul și ambițiunile locale au zădărnicit fapte mari și frumoase.

Concentrate aceste școli ne-ar întări pornirile culturale adunând la un loc elevii și

profesorii. Contribuind la susținerea lor toate trei eparhiile și folosindu-ne și de ajutorul statului, acesta fiind un drept câștigat, am putea cu mai mare ușurință susține aceste școli folositoare și astfel le-am perfecționa într'una și le-am adapta trebuințelor culturale. Iar profesorii, având salare regulate și elevii mulți ar fi siliți să învețe necentenit și să stea la înălțimea chemării lor. Din școlile aceste ar resări universitatea românească cu trebuințe culturale românești. Evident că reforma ar aduce cu sine și întărirea școlii și înălțarea ei din academii speciale la un fel de universitate românească din patria noastră. Făcuți acești pași de lipsă ne vom putea cugea mai serios și la cooperarea noastră a tuturor fără deosebire de confesiune, căci acesta ar fi scopul final. Până când vom fi desbinați școlile vor îndulci numai loviturile, iar nu le vor îndepărta. Ne lipsește deci o elevare sufletească pornită dintr'o bază absolut morală, care să aibă în vedere ființa și existența poporului nostru pe aceste plaiuri. *Momentul e decisiv, să poștească deci cei chemați să facă propunerea serios și lucrul se va face!*

In așteptare.

Din Maramurăș până la Bucovina și Brașov, toată suflarea românească a așteptat cu o nerăbdare arzătoare rezultatul consfătuirilor comitetului partidului nostru național. Fiecare dintre noi a simțit în ascunsul sufletului său însemnătatea istorică a zilelor ce au trecut. Din comunicatele permise de discrețiunea obligată ne putem da seama numai de un singur rezultat: *deplină solidaritate între toți bărbații din truntea partidului național român în toate chestiunile principiare.* Această solidaritate, nu ne îndoim, se va manifesta și în plenul conferinței naționale apropiate, care va ratifica rezoluțiunea dintr'eu comitet și guvern, dacă se va ajunge la un rezultat pozitiv. Tot solidari vom rămâne însă și atunci, *dacă ar esua tratativele în curgere.*

Tinem să accentuăm aceasta nu pro domo, ci pentru cercurile strălne, pentru partidele maghiare, cari nici în aceste momente de o rară importanță în viața statului ungar, nu se pot desbrăca de patimă, nu află accentele judecării obiective și nu recunosc partidul național român ca factor politic.

Mai mult ca ori când în timpul mai recent, presa maghiară, aproape fără deosebire de partid, dovedește o ignorare umătoare a realității și a legilor existente. Bărbații culti de altfel, ca György Endre, fost ministru, ne pun pe-o treaptă cu Ciangăli din Moldova. Nu iau în considerare numărul, cultura și simțul demnității noastre naționale. Nu se pot împăca cu gândul, că noi formăm un popor compact, cu o țară bine definită, cu tradiții, cu putere și voință de a trăi o viață națională în cadrul statului. Nu pot face pasul unic pe terenul real, că *un popor ca totalitate* stă în fața statului, cere lecuirea doleanțelor, pretinde drepturi și garanții pentru dezvoltarea sa în viitor — iar nu indivizi dornici de căpătuieli personale.

Opinia publică maghiară e în fierbere, se agită la extaz chiar și numai în urma faptului, că guvernul țării stă de vorbă cu reprezentanții partidului național român. Uită, că datoria guvernului este aplicarea de-o potrivă a legilor față de toate popoarele din țară. Uită că liniștea și bunăstarea, libertatea și armonia cetățenilor dau țării unei țări. Făuritorii opiniei publice maghiare în orbirea lor soviniștă nu văd că prăbușirea Turciei a fost rezultatul fatal al guvernării fără cap și al lipsei de armonie și pace între popoarele ce o alcătuiau. Turcia s'a prăbușit sub povara păcatelor proprii. Macedonia i-a fost boala. Nerezolvirea la timp a chestiunii de naționalitate i-a dat lovitură de grație.

Ungaria trebuie să prevină o astfel de soartă. Guvernul acesta, ori altul, trebuie să afe un modus vivendi cinstit pentru toate neamurile din țară, cu respectarea sentimentului de rasă. Dacă Maghiarilor li-e scump sentimentul de rasă, dacă îi doare soarta rudenilor lor — forate îndepărtate — Finlandez, Turci și Bulgari, de ce condamnă și nu admit acest nobil și puternic sentiment și la noi? Dreptate are contele Tisza, că sentimentul de rasă e mai puternic în inima lui, decât sentimentul de cetățean. Tot aceasta o profesăm și noi. *Numai ca Români buni putem fi cinstiti cetățeni ungari.* Nu ca indivizi răsleți, ci ca membri ai poporului român vrem să trăim și să ne validăm în cetățenia ungară.

Desbrăce-se Maghiarii de ură și aversiune față de noi, admită ceea ce ne compete și va cădea dintr'eu părțile ce desparte două rase, a căror existență e condiționată una de alta.

Când va urma o astfel de schimbare în spiritul public maghiar nu putem prevedea. Dispune șeful guvernului actual de țării suflatească și de energia dictată de convingerea și prevederea bărbatului de stat în poziție responsabilă —, penăru ca să facă un pas hotărâtor și puternic în această direcțiune, e chestia zilelor viitoare. Ori care va fi răspunsul guvernului la rezoluțiunea prezentată de delegații partidului național român, pe noi ne va găsi solidari. Guvernul s'a putut convinge din ex-

imperial de a vedea înfăptuindu-se, cu prilejul păcii, oarecari schimbări de teritoriu.

„Majestatea Voastră știe cât sunt de fericit întotdeauna de a-I fi personal agreabil și cât de mândru mă simt a fi putut dovedi, în măsura șabelor mele mijloace, deosebita mea atențiune față de dorințele M. Voastre în cursul evenimentelor din urmă.

„Trecutul este dar o cheazășie sigură despre dispozițiunile mele de a cerceta și de a găsi soluțiunile cele mai împăciuitoare.

„Chestiunile rectificărilor de hotare sunt întotdeauna cele mai delicate, atingând deaproape susceptibilitățile naționale, și de aceea merită o atențiune cu totul particulară.

„Este, prin urmare, o datorie pentru mine a nu tănui față de Majestatea Voastră greutățile ce ar întâmpina în România propunerea unor anumite schimbări.

„Incredzător în mărinimia, de care M. Voastră a dat dovezi atât de strălucite, când a luat în mână Sale apărarea naționalităților subjugate din Răsărit știind să asigure prin mărețele biruinți ale armatelor Sale, isbânda marelui cauze, al cărei triumf a fost urmărit cu o stăruință atât de generoasă din partea Suveranilor Rusiei, — increzător deasemenea în asigurările neprețuite, pe cari am avut fericirea a le auzi din viul grai al M. Voastre, îndrăznesc a nădăjdui că guvernul M. Voastre va găsi o soluție ce n'ar micșora demnitatea României și ar ocroti interesele sale.

„M. Voastră va vedea crescând și mai mult, dacă mai este cu putință, sentimentele de recunoștință și devotament, de cari sunt pline inimile românești către Augusta Sa persoană”.

23 Ianuarie (4 Februarie). De dimineață se ține la Palat un consiliu de miniștri, hotărându-se între altele și telegrama următoare către Marele Duce Nicolae:

„Am primit telegrama prin care Alteța Voastră Imperială îmi vestește încheierea armistițiului. Înainte de toate felicit din toată inima pe Alteța Voastră și viteaza armată imperială pentru strălucitele isbânzi și pentru glorioasele rezultate dobândite. Imi pare foarte rău, că la St. Petersburg nu s'a ținut socoteală de rugămintea noastră ca delegatul român să participe la încheierea armistițiului în calitatea de reprezentant al unei națiuni beligerante și aliate. Acest lucru pune guvernul meu într'o situație foarte grea față de țară. Făcând în acelaș timp rezervele mele asupra acestei excluderi nemeritate, voi da ordinul de pregătire pentru ocuparea Vidinului și Belogradicului, și voi ține zălog aceste cetăți și celelalte orașe de pe malul Dunării, până la plata cheltuielilor de războiu și a despăgubirilor ce Turcia datorează României. *Carol*”.

La cameră și senat se depun astăzi, în ședință secretă, documentele diplomatice ale tratativelor cu Rusia: în mijlocul fierberii generale reprezentanții națiunii declară, că România va lăsa să i se răpească Basarabia numai cu forța!

Ministrul de externe, Cogălniceanu, a trimis generalului Ghica, reprezentantului României la Petersburg, instrucțiuni privitoare la chestiunea-Basarabiei, cerându-i să comunice prințului Gorceacoff impresiunea zdrobitoare ce au provocat în toată țara pretențiunile Rusiei: nu există suflet de român, ori căruia partid ar aparține, care să fie în stare a iscăli un tratat pentru cedarea teritoriului recunoscut odinioară României de marile puteri.

Domnitorul ordonă încetarea ostilităților în fața Vidinului. Nouă zile de-a rândul a timp bombardarea cetății, care a luat foc în mai multe părți, aruncând pe locuitori în brațele des-nădejzii.

24 Ianuarie (5 Februarie). Primul ministru Brătianu raportează Domnitorului despre fierbera ce domnește la cameră și senat.

Este și astăzi ședință secretă; reprezentanții națiunii țin morțiș la gândul nerealizabil ca România să apere cu arma în mână, până la extrem, integritatea teritoriului său.

Pornirea dușmănoasă împotriva Rusiei crește mereu și ar putea provoca o gravă primedie; chiar și bărbați de stat încercați știutese guvernul a se împotrivi cu energie!

(Va urma.)

perlențele trecutului, că solidaritatea partidului național român, nu poate fi spartă nici prin terorism administrativ, nici prin momeli personale. E vorba de drepturi naturale, ce compet unu popor întreg, unui organism viu, încheșat în partidul național român cu reprezentanți după toate regulile unui partid politic, irelevant, că acel partid de câți membri dispune în parlament.

Prevenirea contelui Tisza față de comitetul național atinge întreg poporul român, întocmai după cum o bruscare a acestuia ar umplea de amărăciune și revoltă toate sufletele românești până la cele mai extreme periferii.

Cuprinsul rezoluțiunii, cum am spus nu-l cunoaștem încă, știm însă, că dorința de a crea stări normale între cărmuire și poporul român a mers până unde numai principiul existenței noastre naționale a putut permite. Dacă guvernul e animat de sentimente juste și echitabile, va accepta punctul nostru de vedere, iar de nu?... La această întrebare noi nu vrem să răspundem, nevoind a accepta părerea acelora, cari susțin, că poporul român, în actuala organizație de stat, nu-și poate afla fericea.

Ori care ar fi rezultatul, cerem convocarea conterinței naționale, pentru ca să hotărască ținuta pe mai departe a partidului național român.

Dr. Vasile Meșter.

Reichspost despre tratativele româno-maghiare. Organul creștin-socialilor din Viena „Reichspost” ocupându-se într-un număr recent cu tratativele româno-maghiare, combate o peră dușmănoasă a partidelor opoziționale de a împiedeca rezultatul favorabil al tratativilor, ceea ce nu numai că e împotriva intereselor de viață ale monarhiei, ci chiar și împotriva intereselor poporului maghiar.

„Dacă se va putea ajunge — scrie „Reichspost” — în forma unei înțelegeri, la un rezultat cu Români, aceasta ar fi un progres, de care trebuie să se bucure fiecare cetățean, căruia îi zace la inimă binele monarhiei. Pentru Români e vorba de un succes al dreptății, iar pentru Maghiari de împiedecarea unei izolări periculoase și restabilirea ordinii interne, precum și de un succes al misiunii monarhiei față de popoarele ei. În nici un alt caz, nu există o altă problemă a politicii interne, care să fie așa strâns legată de premisele importante ale politicii noastre externe. E o operă ace-

Pierre Loti.

Bătrâna barcă, bătrânul barcagiu*).

Ca să treci după cheiul Thérapia pe cellalt mal al Bosforului, trebuia să-ți alegi o barcă din mulțimea care așteaptă gata de plecare, cele mai multe frumoase, draguț vâpsite, cu perne de catifea, fiecare având un tânăr vâslas, cu brațele vânjoase.

Singură, cea mai apropiată, aceea căreia îi venia rândul, avea o înfățișare sărăcăcioasă față de celelalte; nici perne de catifea, dar valtrope de indiană, făcute din bucăți de felurite colorii, foarte solidă mai ales, barca asta, atât de bătrână, era condusă de un barcagiu bătrân, îmbrăcat cu niște sdrențe! Refuzai aproape brutal, pentru a mă urca în barca următoare, care era nouă și împodobită.

Dar când mă așezai, văzui cu câtă grijă ingenioasă erau făcute valtropele de indiană: opera vre-unei femei bătrâne, nevasta acestui bătrân, pentru a da o înfățișare mai aleasă bărcii lor atât de sărăcăcioasă, și pentru a nu goni mușterii. Mai ales văzui privirea barcagiului, o privire plină de imputare, de resignare și de grijă...

Inima-mi fu străbătută de un fior de milă, și toată ziua fui trist. Imi pusei în gând ca a doua zi să viu iar, să aleg acea barcă bătrână dintre toate celelalte, și s'o iau mereu de câte ori voi avea nevoie.

Dar, a doua zi, și nici în celelalte zile, nu putui s'o mai gășesc. Și — poate-i cam copilăresc, — din toate lucrurile rele pe cari le-am făcut în viață, nici una nu mi-a lăsat mai multe remușcări ca desconsiderarea făcută bătrânului barcagiu, valtrapelor de indiană, multelor fășii roșii atât de îngrijite așezate.

Trad. de Traian Gh. Șolmu.

* Din volumul: „Le chateau de la Belle-Au-Dorment”.

sta, care merită o stăruință nestrămutată și o promovare înimioasă. *Ea nu poate fi creată prin jertfe unilaterale, ci numai prin prevenire. Contele Ștefan Tisza să prindă deci strâns mâna ce i s'a întins deja în chip cinstit”.*

Nouile cercuri electorale. Se anunță din Budapesta: Ministrul de interne Ioan Sándor va depune în ședința de Mercuri sau Joi, pe biroul camerei proiectul despre noua arondare a cercurilor electorale. Proiectul a primit deja sancțiunea prealabilă și prezentarea lui în cameră e numai chestie de formă.

Jurământul miniștrilor numiți consilieri intimi. Ni se anunță din Viena: Sâmbătă înainte de amiază la orele 10 au depus jurământul în fața Maj. Sale monarhului, în calitate de consilieri intimi miniștrii ungari: Eugen Baiogh, de justiție, Ioan Sándor, de interne și baronul Ioan Harkányi de comerț.

Ministrii au fost primiți apoi în audiență privată de către Maj. Sa.

Momente.

In jurul tratativilor româno-maghiare.

Arad, 26 Ianuarie.

Aflăm că delegații comitetului nostru național, dd. Mihali, Maniu și Branisce vor reîncepe discuțiunile cu contele Tisza, primul ministru, abia poimâne Miercuri ori Joi. De îndată-ce aceste discuții se vor termina comitetul nostru național va fi convocat din nou la Budapesta. Comitetul va delibera din nou asupra propozițiilor contelui Tisza și, e foarte probabil că, cu această ocazie, se va da publicității întreg materialul tratativilor, oricare ar fi rezultatul lor.

Se crede, că primul ministru, contele Tisza, se va lăsa interpelat fără întârziere din partea unui deputat guvernamental și că va lămuri, la rândul-i, în cameră, întreg materialul tratativilor, aducând țării la cunoștință cuprinsul eventualului acord cu conducătorii poporului românesc.

Până atunci va domni cea mai desăvârșită tăcere asupra chestiunii. Publicul românesc să nu dea crezare intrigilor din ziarele opoziției maghiare, ci să aștepte în liniște rezultatul, care nu va putea să fie decât adecvat evoluției istorice a neamului nostru din Ungaria.

Primatele Csernoch și episcopul Miklóssy.

Ziarul socialist „Népszava” pretinde a ști următoarele:

„Episcopul gr. cat. al Hajdudorogului, Ștefan Miklóssy, a avut, acum Sâmbătă o consfătuire cu primatele bisericii rom. cat. Ioan Csernoch, cu privire la importante chestiuni bisericesti. Renegatul primat, care pactează și el cu contele Ștefan Tisza, voiește acum să-l înduplece pe episcopul de Hajdudorogh să pule piedeci în calea reanexării parohiilor românești din noua episcopie de Hajdudoroh la episcopiiile românești. Ioan Csernoch și-a dat deplina aprobare cu privire la pactul cu Români și n'a avut nimic de obiectonat nici împotriva înstrăinării părții celei mai însemnate din comunele noii episcopii. În schimb el a cerut guvernului împlinirea unei dorințe, care e visul visurilor catolice, și anume: asigurări în ce privește înfăptuirea autonomiei catolice. Tisza cel reformat, curatorul suprem al bisericii reformate, și-a dat învoirea, cu o ușurință proprie celei mai mari inconștiențe, în scopul ca biserica rom. cat. să fure averea de vre-o 200 milioane a fondurilor religioase și de instrucție, avere ce-i compete statului. În adevăr aceasta nu e o jertfă prea mare, când ne gândim că în schimbul ei deputații români vor fi mânăți în ciurda mamelucilor! Csernoch s'a învoit ca din cele 200 milioane să capete vre-o câteva milioane și Români. Autonomia bisericii

gr. cat., — împotriva căreia, până bine de curând, luptau mai mult chiar prelații catolici, — constituie unul din punctele principale ale pactului românesc”.

Va înțelege ori cine că conținutul discuției ce va fi avut loc între Csernoch și Miklóssy n'a fost telegrafiat imediat ziarului „Népszava”. Afirmatiile sunt deci pure combinații, cari tradează totuș, odată mai mult cât de fals este steagul socialismului în Ungaria, când în cutele lui poate să se adăpostească praful pizmei confesionaliste. Ori de ce subliniază „Népszava” că Tisza e reformat, și de ce o doare că bisericea romano-catolice i s'ar lua(?) câteva milioane? Da, biserica rom. cat. ori cât de urgisită celor dela „Népszava” e totuș o biserică ungurească, iar în ruda steagului socialist din Ungaria flutură aceleași frunze tricolore ca de brăcinaruș stăvarilor de pe Alföld.

Acțiunea opoziției maghiare.

Partidele kossuthiste, partidul andrássyst și cel cerial au hotărât în comun acord să organizeze, începând de acum Duminecă, adunări publice în țara întreagă și să agite pentru zădărnicierea „pactului” cu Români, nădăjduind dela această zădărniciere căderea cabinetului Tisza.

Cele dintâi adunări se țin în Orosháza, Aiud (circumscripția fostu'ui prim-ministru Ladislau Lukács) și Magyarakanizsa. Vor lua parte toți corifeii opoziției.

Poetul Ady către d. Octavian Goga.

In Világ de Duminecă, cunoscutul poet decadent maghiar Ady adresează dlui Octavian Goga o scrisoare deschisă, încercând să-l desmânte pe laureatul nostru conducător dela ori ce ingerință în încheierea unui pact cu guvernul contelui Tisza, care pact n'ar putea să fie decât deopotrivă de dezastruos celor două neamuri: unguresc și românesc.

Poetul Ady depreciază în chipul cel mai regretabil rostul atitudinii comitetului nostru și tradează, că tradiționalele prejudecăți ale intelectualismului maghiar și-au imprimat pecetea și asupra gândirii unui om, care se complăce în rolul artistului elevat și imparțial.

Cu această scrisoare ne vom ocupa probabil în numărul nostru viitor, pentru că ea reflectă viu greșurile mintale ale potrivnicilor noștri.

Contele Andrássy despre declarațiile dlor Ottokar Czernin și Take Ionescu.

Atât declarațiile contelui Ottokar Czernin, cât și cele făcute de d. Take Ionescu sunt reproduse azi de întreagă presa ungurească. Ziarul „Pesti Hirlap” i-a cerut cu acest prilej părerea contelui Iuliu Andrássy, care e antagonistul cel mai neîmpăcat al contelui Tisza. Contele Andrássy a făcut declarații lungi din cari reținem:

— Declarațiile contelui Czernin — a zis el — compromit grav pe contele Tisza. Ele dovedesc că tratativele cu Români se fac sub presiunea situației externe. Dar România nu va fi sincer alipită la tripla alianță, decât văzându-și astfel interesele deplin garantate. Tratativele cu Români din Ungaria sunt deci de prisos. Reușind tratativele, *Români din Ungaria vor fi multumitori regelui român, iar nu nouă.*

— Declarația contelui Czernin că, *Români din Ungaria nu sunt în posesiunea drepturilor ce li se cuvin, înseamnă o critică zdrobitoare la adresa tratativilor începute de contele Tisza. Aceste tratative confirmă plângerile din trecut și pe cele de azi ale Românilor. Dar e de-a dreptul îngrozitoare perspectiva ce ne deschide contele Czernin, când zice, că nesuccesul tratativilor ar însemna o nenorocire atât pentru Austria cât și pentru Ungaria.* Părerea aceasta ne lasă să întrevădem motivele de cari a ascultat contele Tisza inițiind tratativele. Nu trebuie să tratăm în particular cu fiecare naționalitate nemaghiară, ci să supunem unei revizii generale politica noastră față de ele. Atunci se va atenua chestiunea de naționalitate, deși nu va fi deslegată definitiv.

Aceste declarații ale contelui Andrássy resfrâng o atitudine puțin fixată, ce nu se poate

conforma adevărului. Acest oligarh odios nu va putea să înțeleagă niciodată îndemnurile vremii și va sfârși probabil să fie dripit de evenimente.

„Parlament valah la Budapesta”.

Note și impresii.

— Dela corespondentul nostru —

Budapesta, 24 Ianuarie.

„Piatra s'a urnit din locu-i, pornind cu mare tărbob și nu o mai poți opri... Contele Tisza a fost nevoit să afișeze în parlament chestiunea românească și orice sfârșit să aibă tratativele, ea va rămânea la ordinea zilei, atârând ca sabia lui Damocle asupra destinului acestei țări, până ce Românii vor fi puși la adăpost, prin împlinirea justelor lor pretenții...” — spunea în cafeneaua Klotild, vădit impresionat, corespondentul unui mare ziar german, după ce se retrăsese din cafenea, intrunindu-se la prima ședință în apartamentele din etaj, membrii comitetului „lauter Maenner dar höchsten Intelligenz”.

Așteptăm primele vești. Privesc în jur: la o masă lungă s'au postat cu limbi de hârtie înaintea lor, o ceată de ziariști ovrei, niște imbecili cu părul creț și fața suptă... scrupuloșii îndrumători ai opiniei publice maghiare, cari alarmează cu consecvență hazardeurilor, opinia publică maghiară cu „pericolul Ardealului” — „primejdia valahă” — „pactul trădătorilor de patrie...”

Nu pot să-i urăsc, când mă gândesc la împrejurarea, că sunt crescuți în atmosfera frazeologiei sovismiste, zămislită din utopii, când mă conving din conversații avute cu ei, că habar n'au de antecedentele istorice și de adevăratele cauze și rezultate ale chestiunii românești...

La o altă masă o droaie de studenți voioși, așteaptă primele vești cu interes sincer...

Pe o clipă apare Maniu. Caută pe cineva. Gazetarii ovrei îl împrejmuesc număidecât și îl obsedează cu sute de întrebări. Maniu cu gentileța lui fermecătoare, cere să se potolească curiozitatea, comunicând, că membrii comitetului au hotărât să păstreze absolută discreție și că la timpul său se va da un comunicat oficial. Evreiașii, fără nici un scrupul, încep iarăși să-i pună întrebări, — să le răspundă ceva măcar despre istoricul politicii naționaliste... Văzând Maniu că evreiașii devin din ce în ce tot mai obraznici cu întrebările lor, a făcut un compliment și a dispărut răzând...

Iar evreii, cari se apropiară de Maniu cu o smerenie prefăcută, vădit mulțumiți, că le-a succes să prindă ceva, se pun la muncă:

„Alkalmam volt beszélni az egyik oláh komitácival...”

A doua zi seara cafeneaua era fixată de studenți iritați, de intelectuali din capitală, sau sosiți anume... așteptau în toată clipa comunicatul.

Presa era reprezentată în număr impozant: „Românul”, „Gazeta Transilvaniei” și „Drapelul” prin directorii lor, membri în comitet; „Libertatea” (Sebastian Bornemisa) „Unirea” (Octavian Lupeanu) „Universul”, „Dimineața” (L. Paukerow) „Foia Pop. Român” (D. Birăuțiu). Ziarele „Pester Lloyd”, „Neue Freie Presse”, „Zeit”, „Világ”, „Az Est”, „Keleti Értésítő”, „Budapesti Napló”, „A Nap”, „Az Ujság”, „Pesti Napló”, etc. prin redactorii lor politici. „Minerva”, printr'un redactor dela „Budapesti Hirlap”.

Câțiva dintre studenți, cei mai impulsivi, se furiează curioși în antișambra sălii de ședințe, sperând că vor reuși să audă ceva, măcar câteva frânturi din discursurile, ce se rostesc acolo, în aceste clipe istorice, într'o atmosferă infierbântată.

Oratorul era Maniu. Abia câte un cuvânt pătrunde până la ei, deodată simt că un fior puternic li străbate, — oratorul ridicase tonul — auziseră glasul catifelat al lui Maniu, vibrând de căldura marelui său suflet, rostind cuvintele:

„...noi reprezentăm cauza dreaptă și sfântă a neamului românesc...”

Declarațiile d-lui Filipescu cu privire la tratativele româno-maghiare.

Arad, 26 Ianuarie.

Corespondentul bucureștean al ziarului *Az Est*, a reușit să obțină, după cum ne asigură, foarte interesante declarații cu privire la tratativele româno-maghiare și din partea d-lui N. Filipescu, fostul ministru de război al guvernului Maiorescu.

Declarațiile distinsului om de stat și naționalist, care este d. Filipescu vor deștepta acelaș interes ca și declarațiile d-lui Take Ionescu, publicat în numărul nostru din urmă.

D. Filipescu ar fi spus următoarele în chestiunea ce preocupă toate cercurile politice dela Berlin și până la București:

— Nu știu în care punct au ajuns tratativele contelui Tisza cu Românii din Ardeal, dar după cum apare din depeșele din urmă, rezultatul va fi favorabil. Eu din parte-mi mă voi bucura din adâncul inimei de succesul tratativelor. Cunosco numai în conturile lor punctamentele asupra cărora decurg tratativele, precum și rezultatele obținute în ce privește amândouă părțile. Românii din Ungaria știu ce să ceară și ce pot să realizeze. De acuma tratativele vor sfârși cu succes, aceasta se întâmplă la voința Românilor, ei fiind arbitri propriei lor situații. Ce mă privește, sper dela bunul sfârșit al tratativelor restabilirea bunelor relații de dinaintea războiului balcanic. Nesuccesul tratativelor însă, — și-ți declar sincer acest lucru — vor face pentru veți cu neputință restabilirea bunelor relații.

— În genere nu dorim să ne ingerăm deloc în afacerile interne ale Ungariei. Ba, dimpotrivă, câtă vreme tratativele făgăduiesc succesul, consider de dușmani ai Românilor din Ungaria pe ori și cine s'ar amesteca în ori și ce formă, în chestiunile cari privesc numai pe Românii de sub coroana sf. Ștefan. De altă parte, însă, nu însemnează nici o ingerență, când afirm, că nesuccesul tratativelor ar rezulta relații mai puțin prietenești și sincere, ci însemnează numai, că ni-e imposibil să fim aliații celor ce nu recunosc drepturile unei populații de aceeaș naționalitate ca a noastră, — drepturi ce decurg direct din legile ungare.

— N'am experiat din partea diplomației austro-ungare sprijinul ce speram și aveam dreptul să sperăm în timpul crizei balcanice, deși acest sprijin era singurul ce-l escomptam în considerarea unor posibilități, deși suportam anevoie situația ce s'a creiat Românilor din Ungaria.

La întrebarea: cari au fost greșelile diplomației austro-ungare față de România, d. Filipescu a răspuns:

— Dacă în politica externă Austro-Ungaria era solidară cu România, ceea ce, după părerea mea ar fi justificat relațiile noastre atât de strânse și că nu considerăm chestia Românilor din Ardeal, Austro-Ungaria ar fi trebuit să se solidarizeze cu pretențiunile noastre reduse la minim, după cum a făcut față de chestia albaneză, sau de cea a orașului Scutari, sau față de chestia portului sârbesc la Adriatică. Dar, Austro-Ungaria a dat numai sfaturi platonice și fără de rezultat iar bunăvoința pe care a manifestat-o față de noi cu nimic n'a fost mai aleasă decât bunăvoința pe care au manifestat-o față de noi puterile cari nu aveau nici o relațiune mai apropiată.

— Într'un moment al crizei — asta ce-i drept a fost ținut până acum în secret, dar acum îți pot comunica acest secret și te autorizez să-l dai publicității — am cerut consiliului de miniștri să pună ministrului Austro-Ungariei la București întrebarea: „Să nu ne sprijiniți mai mult, ci să ne declarați dacă veți considera oare chestia pretențiunilor noastre reduse la minim de un sine qua non, întocmai cum considerați chestiile cari vă interesează direct”.

Într'adevăr, întrebarea a și fost pusă în felul acesta, dar care a fost răspunsul?

Reprezentantul diplomatic al dv. ne-a adus la cunoștință, că vor mai pune Sofiel un termen pentru un ultim demers. Și, asta a fost totul. Mai mult n'am mai auzit vorbindu-se de această chestie. În nici o singură chestiune n'am putut obține rezultat palpabil prin ajutorul Austro-Ungariei.

— Așa, de ex., din Viena ni s'a adus la cunoștință, că vor cere ca și România să-și aibă reprezentantul său la reuniunea ambasadurilor. Rezultatul a fost, că nu li s'a împlinit această dorință, iar pe deasupra am mai avut și decepția că ni s'a închis o ușă în fața noastră la care nici n'am bătut. Pe vremea conflictului nostru cu Bulgaria am mai avut apoi și o plângere contra monarhiei din cauza favorurilor pe cari le-a oferit Bulgarilor în chestia transportului de arme, ba au chiar vândut Bulgarilor arme și cartușe austriace.

— În sfârșit, cererea de revizuire a tratatului dela București de bună seamă nu poate fi considerată de o atitudine prietenească, iar explicarea fostului meu prim-ministru că Rusia încă a cerut această revizuire, de bună seamă nu poate fi măsurată cu aceeaș măsură. Înainte de toate e mare deosebire între aceste două cereri, între răzuițele pe cari au voit să le realizeze, apoi mai considerând și faptul că Rusia nu avea nici un obligament față de noi...

— Dar nu e necesar să apalizăm mai departe chestiunile acestea. Priviți în Românii din Ardeal niște buni cetățeni ungari, după cum ei și trebuie să fie — și să nu mai auzim zilnic ecoul doleanțelor lor, și relațiile noastre cu Austro-Ungaria vor fi iarăși cum erau înainte. Decumva, însă, nu vom auzi iarăși decât doleanțele aceste, cari, — nu pot să tăgăduiesc — ne pătrund în inimă, și de cumva într'o complicație viitoare nu vom putea compta pe un sprijin mai mare din partea Austro-Ungariei, pot să-ți dau încredințarea — și cred că pot să-ți spun, că aceasta nu e părerea mea numai, ci e o părere generală — nu va putea să existe un guvern care să urmeze față de Austro-Ungaria politica urmată de guvernele noastre de până acuma.

— N'avem dreptul să ne amestecăm în afacerile dv. interne, dar avem dreptul să reliefam ascuțitul politicii noastre externe atâta cât găsim de cuviință. De încheiere însă trebuie să-mi arăt speranța, că depeșele ce ne lasă să întrezărim rezultatele bune vor fi confirmate de fapte și cred că-ți pot da în chip loial asigurarea, că din o eventuală înțelegere nu poate să isvorască decât mulțumire și nici o greutate.

Achitarea d-lui Zanella.

— Corespondență specială. —

Budapesta, 24 Ianuarie.

Azi s'a pertactat aici în Pesta înaintea curții cu jurați procesul de calomnie al d-lui Ricardo Zanella fost deputat, acum director al ziarului italian național „Il voce del popolo” din Fiume.

Zanella e bine cunoscut publicului român de mult, ca un devotat și desinteresat luptător al autonomiei orașului Fiume și ca un sincer bun informator asupra situației Românilor de aici al foilor mari din Italia. Multe măgulitoare articole a scris Zanella despre noi și în organul său din Fiume.

Guvernul actual, dela pășirea sa pe arena politică, a dat poruncă: Zanella, aprigul apărător al autonomiei orașului Fiume, să fie șters, nimic. A fost urmărit acest scop și pe teren social.

Funcționarii mari din Fiume, neitalieni, încă în anul 1912 au făcut propunerea, ca Zanella să fie exclus din sânul unei societăți de văz de acolo „Casino Patriotic”. Propunerea asta au subscris'o 30 de inși și au înaintat'o direcției casinei. Zanella a cerut numele acelor eroi, ca să-i tragă la răspundere, pentruce vreau să-l nimicească moralicește, dar nici unul nu s'a anunțat. Atunci a scris 4 articolele vehemente

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-
— TIA ACESTUI ZIAR. —

TELEFON 750.

contra eroilor de tufă, numindu-i bandiți, escroci, lăcuste etc. Abia după aceste articole s'au ivit 3—4 din cei ce se simțeau ofensați, cari după depunerea lor proprie, la ordin mai înalt, au pus în curgere un proces de calomnie contra lui Zanella. Judecătoria a văzut în aceste articole calomnie comisă în 32 de cazuri și în acest sens au fost stipulate întrebările către jurații din Pesta.

Jurații însă, după pledarea avocatului Dr. Alexandru Károlyi, bine cunoscut advocaților noștri, l'a declarat pe Zanella de nevinovat și astfel a fost eliberat și acuzatorii condamnați a plăti cheltuielile. După desastrul proceselor de până acuma ale lui Lukács-Tisza, a venit și sentința aceasta, tot guvernului nefavorabilă. Putem lua exemplul dela Zanella, rămas singur apărător al Fiumei.

Dr. I. J.

Semne de împăcare?

Ne simțim datorii a da publicității scrisoarea dela vale și a atrage asupra ei atențiunea comitetului nostru național. Ni se scrie anume din Sinersig (com. Caras-Severin):

Comuna noastră Sinersig (Szinérszeg) e mixtă. Are 614 suflete Români gr. or. și vre-o 300 suflete Maghiari. Maghiarii își au școala lor de stat, iar Românii își au școala lor confesională. Școala noastră e superioară celei de stat, în toate privințele, așa că în anul 1911 vre-o 6 familii maghiare și-au înscris copiii la școala noastră confesională și copiii au cerțat-o întreg anul. Învățătoarea Octavia Pirtea, a fost distinsă din partea comitetului administrativ în două rânduri cu premiu de câte 50 și 100 cor. și o diplomă, iar în anul 1913, luna Noemvrie cercetând școala însuș inspectorul Dr. Kurucz Gyula, surprins de rezultatul din școală, a dat învățătoarei mulțumită protocolară, și totodată a promis că va mijloci să capete ajutorul de stat. Din toate aceste se poate vedea că școala noastră este neeseceptionabilă.

Și cu toate acestea să vedem ce se întâmplă. În anul 1910 cerem ajutorul de stat. Nu-l căpătăm, pe motivul, „că fiind școală de stat în localitate școala confesională devine superfluă și deci nu i se poate da ajutor.” Deși în anul acela venise o comisie specială să constate rezultatul din școală, comisie compusă din inspectorul școlar, protopretorele, un membru al comitetului administrativ, medicul cercual și învățătorul dela școala de stat. Rezultatul a fost surprinzător: învățătoarea a fost acoperită de felicitări și însuși inspectorul se sculă dela masă și își exprimă mulțumirile luând protocolul cu eminentă. Și când colo, pe un motiv ridicol, politic, suntem respinși.

În anul 1913, pe baza legii lui Zichy, dăm din nou rugare, inspectorul promite, dar ministru, în anul 1914, în ajunul „împăcării” respinge ajutorul, tot pe același motiv: că școala noastră e superfluă, — va să zică noi numai din fuc o susținem.

Cum stăm cu împăcarea d-le conte Tisza? Sau în ce consistă împăcarea? În a decreta instituțiile noastre, — deși corespund cerințelor legii, — de superflue? Eu cred că împăcarea e numai pentru a închide ochii lumii esterne, iar nouă celor din lăuntru ni se vor scoate și pe mai departe ochii sufletesti, ochii culturii noastre.

Vichente Pirtea,
preot român.

Corespondență din Bistrița.

Bistrița, 24 Ianuarie.

Sunt rare în viața unei parohii acele zile sărbătorești, pe cum au fost celea din Bistrița din 18 și 19 Ianuarie c. n., când I. P. S. Sa episcopul de Gherla Dr. Vasile Hossu a cercetat orașul Bistrița și parohia gr.-cat. română de aici. În vederea acestor zile s'au desfășurat frumoase pregătiri și frumoasă muncă în toate părțile societății românești din Bistrița. Corul popular s'a pregătit cu cântările unei mise pontificate de episcop, tot așa s'a pregătit corul „Reuniunii române de cântări” de aici cu un mare concert cu bogat program și cu un imn ocazional dedicat I. P. S. Sale, compus de conservatorul Ionel Hârșia, bursierul „Fondului de teatru”. Muzica e ținută în stil bisericesc și e impunătoare. Duminecă în 18 a l. c. la amezii la sosirea trenului și scoborirea din tren a I. P. S. Sale episcopului de Gherla însoțit de canonicii Dr. O. Domide și Grigore Pop, 2 lectori și 8 teologi, mulțimea, care aștepta mult donita sosire a oaspei înalt, primit-a cu strigări de „trăiască” din sute de piepturi, popor și inteligenți pe bunul părinte. Dnul protopop George Stanciu a salutat în numele parohiei în cuvinte frumoase pe arhipăstorul dorit, după aceea dnul primar Francisc Schreiber a salutat în numele orașului Bistrița pe înaltul oaspe. Înalt P. S. Sa le-a mulțumit emoționat în cuvinte părintești; după aceea a urmat înșirarea trăsurilor și plecarea convoiului după programul stabilit: în frunte 70 de călăreți recrutați din popor îmbrăcați de sărbătore, în căciule cu pană de curcan, cari în mersul lor prezentau o priveliște mult frumoasă; după ei au urmat reuniunile cu steagurile lor, a meseriașilor și a corului bisericesc. Steagurile falfăiau la adierea vântului urmate de mulțimea membrilor și mulțimea nenumărată pusă în șire organizate. După mulțime au urmat trăsurile, dintre cari se remarcă trăsura de gală a episcopului trasă de patru cai superbi. Convoiul de mii de oameni merge încet, străbate străzile principale ale Bistriței până la biserica românească greco-catolică, unde aștepta o altă mulțime. Călăreții se postează în linie față în față cu biserica, iar la ușa bisericești episcopul e primit de dl capelor Ion Petringel cu o frumoasă vorbire. După aceasta răspunde arhierul și conform ritului oriental îmbrăcat, intră în biserică și după el mulțimea, mii de oameni. După rugăciunile obișnuite cu astfel de ocazii mulțimea se respiră, mângăiat fieștecare în sufletul său, că a văzut o zi și primire măreață, românească, cum de mult de mult nu s'a mai văzut în Bistrița. Chiar timpul de iarnă contrastul acestei primiri călduroase și mulțimea nesfârșită ce traversa străzile, au împrumutat în parte aspectul măreț al acestui convoiu.

În ziua următoare 19 Ianuarie n. a urmat sărbătoarea bisericească dorită de toți: misa solemnă pontificată de I. P. S. Sa în fruntea unei asistențe preoțești strălucite constând din 6 preoți, 2 lectori și 9 teologi. Drept cântăreți au funcționat corul bisericesc popular de o parte și corul „Reuniunii de cântări” de altă parte. La 8 și trei sferturi intră în biserică I. P. S. Părinte adus cu mare pompă. În această clipă corul reuniunii de cântări cântă imnul ocazional compus de dl I. Hârșia. Din text citez șirele următoare:

„E zîmăreață astăzi,
O sfântă sărbătoare.
E ziua 'n care Domnul
Ne-adus un mândru soare
La noi e Arhierul
Vasile bun și mare” etc.

Prestațiunile ambelor coruri au fost excelente. Biserica tixită de mii de oameni, în frunte era ofiterimea și alți notabili, în apropierea altarului s'a postat o asistență militară de onoare, iar afară în fața bisericești o companie de onoare și capela militară. După cetirea evangheliei a urmat predica I. P. S. Sale rostită de pe amvon către mii de credincioși, câți numai au încăput în biserică. Lacrimile tuturor ca și lacrimile Arhierului și peste tot solemnitatea acestei mise va rămânea pururea neștearsă în inimile celor prezenți, ori cine ar fi fost ei. La sfârșitul misei a urmat sfîntirea apei sub cerul liber. La aceasta ceremonie religioasă capela militară și compania de onoare au dat onorurile și salvele. În fine a urmat stropirea cu apă sfîntită a credincioșilor săvârșită prin însuși episcopul. Nu mai puțin de 5—6000 de oameni au trecut pe dinaintea episcopului sărutând crucea și fiind stropiți cu apă sfîntită. Mare oboseală, dar totodată și mare mângăiere pentru arhierul. Bistrița face record în privința aceasta dintre toate orașele din provincia metropolitană. Acest popor e cel mai numeros, e cel mai religios și ține cu mândrie

la biserica lui românească, pe când în alte orașe poporul orașenească e cam străin de biserică în urma influențelor antibisericești și antinaționale.

Seara la orele 8 s'a început concertul dat de Reuniunea română de cântări din Bistrița în onoarea episcopului.

Primul și ultimul punct din bogatul și artisticul program a fost ținut cu precizie de orchestra militară a regimentului de inf. Nr. 63.

Punctul 2 a fost solo de alt al dnei Elona Chiffa o zeloasă membră a reuniunii, o apariție frumoasă de scenă, care cu pășire sigură, cu vocea-i clară și melo-dioasă de alt a cântat frumos, cu interpretare corectă „Ave Maria” de F. Schubert și „Trageți voi boi” de T. Brediceanu acompaniată fiind la pian de dl Herman Klee.

Punctele 3 și 5 au fost soluri de pian executate de d-soarele Elena și Alexandrina Tripon. Ambele puteri tinere și promițătoare ale reuniunii. D-soara E. Scridon a predat „Concertul F. Moll” de C. M. v. Weber acompaniată de orchestra militară, iar d-soara Alexandrina Tripon a executat „Variations brillantes op. 12” de Chopin și imnul din „Ilustrațiunea Română” de Karrass.

Punctul de forță a concertului a fost solo de sopran al doamnei Veturia Dr. Pop, care a cântat „Doina Ol-tului” de Vasiliu și Aria „Violettei” din „Traviata” de Verdi fiind acompaniată de orchestra militară.

Dna Veturia Pop dispune de un organ bogat în modulațiuni, are foarte bună școală și multă pricepere artistică. Tonurile-i sunt plăcute până și în registrele superioare și piano-urile drăgălașe. Publicul a avut o adevărată plăcere ascultând-o. Aplauzele frenetice și însuflețirea generală a fost dovada cea mai bună despre măsura acestei prestațiuni. Dna Veturia Pop cu aceasta ocaziune s'a arătat soră vrednică a marilor cântărețe ardelenene.

Un alt punct de forță a fost „La șezătoare” icoamă din popor cu cântece de T. Brediceanu acompaniată de orchestra militară. Cântările românești melo-dioase, costumele pitorești, jocul sigur al diletanților, precum și corul au înviorat publicul.

Solurile: soprana Ilenei (Veturia Dr. Pop), baritonul lui Sorin (dl Valer Pop), tenorul I lui Radu (Dr. Victor Moldovan), tenorul II lui Moș Marin (dl I. Anisiu) au fost foarte bine cântate, cu simțământ redade. Au rolat cu mult succes d-soara Alexandra Pletos, Vilma Borda, Elena Scridon și dl Dr. N. Candale (mama Dumitra, Mărioara, lelea Chiva și flăcăul Stan). De tot original și bine a fost d-soara Alexandra Pletos în „mama Dumitra”, precum și dl I. Anisiu în „Moș Marin”.

Peste tot cu toții, ca singuratici și corul întreg a dat dovadă, că aprecierea revistelor străine locale au spus adevărul afirmând, că diletanții noștri suportă critica având multă pricepere pentru artă.

Bistrița întreață și jurul e surprins de progresele reuniunii și a singuraticilor membri. Meritul revine zelului societății, talentelor reale și în mare măsură măiestriului de cor dlui Hermann Klee, care de o potrivă este instructor excelent și pentru cant și pentru pian.

Scena a fost minumat decorată — acum a doua oară — cu pânzături și țesături românești din partea dnei Estera Baican. Au fost frumoase decorațiile pe pereți, mai frumos rudarul cu ștergarele și tot mai frumos patul.

Publicul a admirat frumșeta țesăturilor noastre, care armonizau cu costumele coriștilor.

Concertul din 19 va rămânea un punct luminos în prestațiunile reuniunii, precum și în inimile publicului prezent. Tot așa și imnul ocazional cântat în biserică.

I. P. S. Sa cu suita sa a fost oaspele mai multor familii în decursul celor 3 zile petrecute în Bistrița și anume: a protopopului G. Stanciu, Dr. Vasile Pahone, Dr. Gavrilă Tripon și Dr. Alexandru Pop. Episcopul a cercetat mai mulți bolnavi, a adunat la un loc pe școlarii români vorbindu-le părintește și a vizitat petrece-reca țărănilor stărnind pretutindenea însuflețire. Mer-curi dimineața s'a depărtat dela noi cu cele mai bune impresii lăsându-ne speranța, că ne va cerceta an de an.

Coresp.

INFORMAȚIUNI

Pierre Loti.

București, 25 Ianuarie.

Pierre Loti, scriitorul francez de celebritate universală, a fost distins de președintele republicii franceze cu gradul de mare ofițer al Legiunii de onoare. Aceasta în semn de recunoștință din partea patriei pentru numele bun ce a răspândit Pierre Loti geniului francez, pe toate continentele, cum puțin și numai dintre cei mai mari fii ai Franței. Pentru meritele sale literare Loti a luat deja de mult suprema distincție, fiind ales în Academia Franceză.

Pierre Loti poate fi numit om fericit. El poate avea satisfacții sufletești cum puțin contemporani. Avid de a cunoaște natura, ca ofițer în marina de război a Franței, Pierre Loti (cu numele său adevărat Julien Viaud) are bogatul prilej de a trăi sub toate zonele, de a contempla toate orizonturile. Fire extrem de impresionabilă, el e simțitor pentru toate nuanțele indefiniabile sub cari el manifestă frumosul în univers, fie ea infinit variată, eternă înfățișare a naturii gigantice, fie ea vană licărire de bucurii și dureri a trecătoarei comedii de pitică existență omenească.

Operele lui Pierre Loti sunt din tot ce s'a produs mai frumos în literatură. Inspirat de o imaginație pură, impresia ce exhalează este de indelicabilă noblete.

Și nu cunoaștem lectură mai vrednică de a fi cunoscută și tot mereu recetită. A fost norocos faptul că scrierile sale au cucerit imediat din momentul când au apărut, și n'au avut de a lupta ca de obicei mai toate capodoperele. Ele se cetesc cu același interes, și vor fi între puținele opere literare cari vor rămâne, din sumedenia ce se publică în zilele noastre ușor producătoare*).

Acțiunile cari se agită în ele sunt din acelea cari nu se schimbă, cadrul care le cuprinde e vecinic, iar personagiile sunt prezintate cu însușirile lor tipice, pretutindeni aceleași, simple omenești.

Intr'adevăr, cu toate că, d. ex. în „Pescar de Islanda” sunt oameni și locuri de inspirație bretonă, totuși, țară și persoane ne par de mult cunoscute: buna bunică Moan, și visătoarea Gaud cea frumoasă ca o domnișoară dela oraș, Yann și Silvestru, bietul Silvestru timid, și toate micile lor suferințe sfâșietoare, toate ne par lucruri cari privesc suflete ce am cunoscut și ne fac să ne înfristăm sincer de jalea lor, să ne înduioșăm de stingerea bravului tinerel Silvestru pe ocean, de durerea celor ce au rămas după el, Gaud, Yann, și biata bunică Moan.

Inima umanității afinite în dedesubturile ei palpita în opera lui Pierre Loti, îmbrățișată de natura imensă, calmă și indiferentă de pasiunile omului.

C. Nedelcu.

Arad, 26 Ianuarie 1914.

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: ger, zăpadă.

Prognostic telegrafic: ger, zăpadă.

Temperatura la amiază a fost — 9.0 C.

Conferințe publice în Arad. Ieri (Duminecă) la orele 5 d. a. a avut loc a III-a conferință în seria conferințelor publice, a căror inițiativă a luat-o Reuniunea femeilor române din Arad. A fost de față public distins și numeros. D-șoara **Mărioara Trailescu** a făcut începutul executând o piesă la pian. A urmat o elevă a școlii de fete, cetind o scurtă biografie și apreciere a lui **Gh. Coșbuc**. Alte câteva eleve au cetit diferite poezii de ale marelui poet, dovedind înțelegere și având o pronunție îndeajuns de corectă. D-șoara **Anuța Pop** și d-șoara **Mărioara Trailescu** au cântat apoi fermecător o piesă pentru patru mâini la pian, stârnind un potop de aplauze. Precedat de așa frumoase prestații a luat cuvântul d-nul prof. seminarial **Dr. Lazar Iacob**, spunând liber conferința anunțată, despre agitațiile religioase pe timpul lui **Inocenție Micu-Klein**. D-sa face în scurte linii un tablou al stărilor

* Din romanele lui Pierre Loti, cel mai elasic doară „Pescar de Islanda”, este tradus frumos în românește de dl C. Sandu-Aldea. Traducerea germană o făcuse însăși M. S. Regina Carmen Sylva, o admiratoare congenială a lui Pierre Loti.

de atunci, a vânătoarei ce se făcea după noi, și în mijlocul acestora — ca un contrast izbitor — se înalță figura luminoasă a episcopului **Inocenție Micu-Klein**. Ne povestește pe scurt viața acestui mare arhieru și ne evocă luptele ce-a trebuit să le ducă el, până ce exilul l-a primit pentru totdeauna. Expunerea clară și distinsă a dlui **Dr. Lazar Iacob** a fost ascultată cu vie atenție de cei de față. În zilele în cari trăim e bine să se evocă cât mai des figurile marilor dispăruți, cari au luptat mai cu tărie poate pentru aceleași drepturi. Luptele lor s'au prelungit până acum și cine știe când se vor sfârși și cari vor fi rezultatele lor.

Elevul teologiei noastre, d. **Marșieu**, a declamat apoi **Carol IX**. De incheiere a mai fost un punct la pian.

Reuniunea femeilor române a făcut o faptă bună când s'a gândit la aranjarea acestor conferințe cari — după cum vedem — sunt din ce în ce mai variate și mai interesante.

Regele României distins de regele Spaniei. Din Madrid se anunță: Regele Spaniei l-a numit pe regele Carol al României colonel onorar al regimentului 20 de geniu.

Dna Veturia Triteanu, mult apreciată noastră artistă, va da o serie de concerte în România, și anume, la 20 Ianuarie v. în amfiteatrul Ateneului Român din București, la 22 în Ploiești, 24 Constanța, 2 Februarie în Craiova. Toate concertele vor fi în beneficiul societății Doamnelor Rom. Ortodoxe, la al cărei congres din 1913 d-na Triteanu a avut, la Iași, splendid succes. Ar fi de dorit ca măiastra cântăreață să debuteze și în alte orașe ale Țării, ducând pretutindeni în triumful cu arta sa frumusețea neîntrecută a doinelor noastre.

Directorul general al teatrelor din România. Am publicat în săptămâna trecută știrea, că scriitorul **Al. Brătescu-Voinești** va fi numit director general al teatrelor din România. În același timp unele ziare din țară aduceau știrea că în acest post a fost numit cunoscutul autor dramatic d. **G. Diamandy**, având ca subdirector pe cunoscutul scriitor d. **H. Lecca**. Ziarele cari ne-au sosit azi scriu, că s'a stabilit definitiv numirea dlui **Brătescu-Voinești** ca director al teatrelor.

Pentru flota națională a României. Domnul **I. Niculescu-Dorobanț** președintele societății agricole centrale a depus la Banca Națională a României suma de 30.000 franci pentru fondul flotei naționale.

Procesul Rutenilor. Încă două zile și probabil ascultarea acuzațiilor în procesul Rutenilor se va termina. Va urma apoi ascultarea martorilor în număr de 244.

Acuzații ascultați până acum — se poate zice — au negat unanim acuzațiile ridicate împotriva lor. E interesant că nu numai acuzații din comitatul Maramurăș ci și cei din celelalte comitate s'au plâns de terorismul jandarmeriei, cari l'au avut de suferit.

Acuzatul **Pantelimon Brody**, un țaran de 55 ani din Ciongova-mare, făcându-l președintele atent, că și-a recunoscut vinovăția în fața judei de instrucție, a depus, că nu-și mai poate aduce aminte, de cele ce a spus atunci, căci jandarmii l'au bătut așa de rău, încât turnând peste el apă rece, l'au mai putut readuce cu viață. Iar când i s'a făcut perchiziție, jandarmii l'au bătut din nou, încât de atunci nici azi nu mai poate lucra.

Fiul acuzatului se află în mănăstirea din Athos, unde se pregătește de preot pravoslavnic.

Nu mai puțin senzațională e depunerea lui **V. Kutzina**, din Vainat, care s'a făcut pravoslavnic pentru că preotul lor **Alexandru Kimak** le-a dat permisiune contrariilor lui, să depună jurământ fals împotriva lui. Acuzatul spune că preotul lor tratează cu ei ca cu niște câni. Declară că e de credința pravoslavă și în aceasta va rămâne și pe viitor. Spune apoi că a fost de două

ori în străinătate, dar pentru că își iubeste patria s'a întors iarăș acasă.

Tot astfel au respins acuzațiile și acuzații din **Bocsko** și **Lonka**.

Acuzatul **Mihai Brozsuk** un țaran de 18 ani, declară că nu se simte vinovat de acuzația ridicată de către procuror împotriva lui, că el ar fi răspândit apeluri agitatoare între Ruteni. Nu se simte vinovat pentru că nu știa, ce conțin broșurile, pe cari el le-a găsit în traistă la mamă-sa și le-a luat ca să se joace cu ele, fiind încă băiat de școală. El a împărțit din aceste broșuri și conșcolarilor săi.

În numărul său mai recent, ziarul rus „**Novoje Vremja**” publică știrea, că **Bobrzinsky**, fiind încunostiintat din partea apărătorului **Dr. Klein** că nu se va lua nici o măsură împotriva lui de către autoritățile ungare, va sosi pe la mijlocul lui Ianuarie v. în Sighetul Marmăției, ca să depună în procesul Rutenilor.

Cu **Bobrzinsky** deodată vor sosi în Sighetul Marmăției și mai mulți membri naționaliști ai dumei rusești.

Un mare resens a provocat în cercurile iuriștilor, cari sunt de față la desbaterea procesului Rutenilor, răspunsul primului ministru la interpeleția deputatului **Beszkid**. I se reproșează primului ministru că nici atâta trudă nu și-a luat ca să se informeze asupra procesului Rutenilor. Căci afirmația că juzii n'ar cunoaște limba ruteană nu corespunde adevărului. Cei mai mulți juzi ai tribunalului cunosc de fapt limba Rutenilor din Maramureș.

Tot astfel nu e corectă nici motivarea primului ministru privitor la însărcinarea judecătoria din **Debrețin** cu desbaterea acestui proces.

Nouii alegeri în Bulgaria. După cum anunță o telegramă din Sofia, primul ministru **Radoslavov**, ministrul de finanțe **Toncev** și fostul ministru **Ghenadiev** au început azi campania electorală. Toți trei au desmintit energic știrile că guvernul bulgar s'ar ocupa cu planul unui nou război și au declarat, că din contră guvernul actual a luat conducerea afacerilor țării în semnul păcii și va rămânea credincios și pe mai departe programului său de pace.

După Găsirea Giocondei a început cu multă vehemență sporirea considerabilului număr de articole inspirate de enigmaticul ei surăs. „**Le Figaro**” a reprodus cu prilejul acesta, câteva articole din „**Théophile Gautier**”, **Arsène Houssaye** și „**Taine**”, asupra lui **Leonardo de Vinci**.

Théophile Gautier scrie despre Gioconda:

„**Gioconda!** Sfinx de frumusețe care surâde atât de misterios în cadrul dat de **Leon. de Vinci** și pare că propune admirației veacurilor o enigmă neresolvată încă; spre tine duce necontenit un farmec de neînvinș. Oh, cine n'a stat într'adevăr gânditor în fața acestui cap scăldat în jumătăți de lumini crepusculare, învăluit în crepuri transparente, și ale cărui trăsături, încate melodios în vapori violenți, apar ca o creație a Visului prin gaza neagră a Somnului? Din ce planetă să fi căzut oare, în cadrul unui peisaj de azur, acest cap straniu, cu privirea lui care promite voluptăți necunoscute și cu expresia dumnezeesc de ironică?”

Articolul lui **Gautier** urmează încă pe vreo două pagini. Intreaga gamă a inspirației giocondiane se găsește condensată în această pagină. Sardonică, supra omenească, Amor, Isis etc., delirează pe sub pana scânteitoare a marelui poetic romantic; articolul cu pricina e, cel puțin, interesant pentru că conține în el condensat întregul vocabular cu care s'a admirat și se admiră Gioconda. Cine vrea să-l cunoască îl poate găsi reprodus și în ultimul număr din **Mercure de France**.

Să cităm ceva și din **Houssaye**:

„În acest tablou groaznic de seducător, se ascunde un profund mister. După ce pictura a prins atât de apropiat din natură detaliile care par însăși realitatea, această buză gata să vorbească și al cărei contur, totuși, rămâne inesisabil, această delicată nară gata să respire, această curbă a gâtului prin care se vede sângele circulând, a aruncat, prin nu știu care misterios artificiu, o pânză de depărtare a cărei nedslușită magie tulbură pe privitor și numai decât îl transportă într'o sferă ideală. E cu

neputință să privești acest tablou, atât de exact adevărat, numai materialmente” etc.

Etc... Articolul urmează. Recomandăm aceleași isvoare de cercetat, ca și pentru cel precedent, admiratorilor care vor simți nevoia să-și expună și altora emoțiile simțite în fața Giocondei.

Taine însă... e cum trebuie să scrie un critic de geniu lui. Să cităm:

„Am căutat să-mi dau socoteală prin ce proceduri izbuteste într'un grad atât de mare de expresie: iată după mine ce dă figurilor sale (Leonardo de Vinci) acest caracter cu desăvârșire unic pe care nimeni nu l'a avut. Mai întâi, ele au foarte puțină carne; căci carnea exprimă viața animată și indică nutriment din abundență. Totul e în trăsături, care sunt extrem de marcante și delicate, așa încât prin toate liniile feței vorbesc și cugetă; nimic nu e lăsat vieții intelectuale. Pentru același cuvânt culoarea e puțin strălucitoare; roșul e roz, indicii ale prosperității corporale lipsesc cu desăvârșire. În sfârșit părțile figurei care sunt afectate acțiunilor curat animale sunt, pe cât a fost cu puțință, atenuate. Bărbia și buzele sunt foarte subțiri și foarte reduse; buza superioară e foarte strânsă; bărbia e trasă, adesea subțiată, foarte deosebită de această bărbie largă și pătrată a statuelor grece, care le dădea un aer de amploare și de liniște, dar și ceva energic și material.”

Poate că aceste rânduri vor reuși să răscumpere pe cele atât de sentimentale dinaintea lor. Admiratorii jurați ai Giocondei au aici o întregă rețetă de admirație.

Mai întâi încep prin a se emoționa de acest capo d'operă al picturii, și pentru aceasta Gautier e la înălțime, pe urmă încep să se întrebe asupra pricinilor acestei emoții, și în sfârșit găsesc și soluția problemei; Taine e, nu degeaba critic. — N. D.

Iarăș despre „Cioconda”. De astă dată i s'a descoperit noima surâsului ei misterios... Care-i misterul surâsului Giocondei? — Un pictor priceput, Anquetin, l'a descoperit în desacordul dintre gura care surâde și lipsa sprâncenelor și a genelor de pe fața divinei. Pictorul a lămurit lucrul în chip experimental: a pus gene și sprâncene unei reproduceri autentice. — și surâsul a dispărut, spre groaza estetilor neliniștiți până acum de chinuitoarea întrebare.

Vre-o mână nedibace — nedibace și genială, a spălat vreodată, desigur, — căci Cioconda lui Leonardo trebuie să fi avut sprâncene — luciul, și cu el, desăvârșirea tabloului faimos.

„Cioconda” surâde misterios de pe urma unei mâni criminale.

O Româncă răpită de un proxenet. Din Drezda se anunță: Ziarele scriu despre o Româncă răpită de un pretins director de ziar, următoarele:

Mama fetei, soția colonelului, Mărgineanu, venise la Drezda pentru a-și vizita fata. Pe drum a făcut cunoștința „directorului” în chestiune și au descins împreună la un hotel din Drezda. A doua zi făcând cunoștința fetei, a fugit cu ea, fără să li se fi putut da până acum de urmă.

Se crede că aventurierul este un proxenet.

Dela Căile Ferate Române (C. F. R.) Viscolul de extraordinară vehemență care a bântuit în țară în noaptea de Luni spre Marti înzăpezire toate liniile căilor ferate așa că multe trenuri au rămas troenite în omăt și au inclus astfel comunicația, alocurea, ca pe linia București—Galați, Fetesti—Constanța, București—Oltenița, pe mai multe zile. De Vineri dimineața toate trenurile își urmează din nou normal itinerarul.

Ciocnire de trenuri în Franța. Expresul Calais s'a ciocnit în apropiere de Chalons cu un tren de marfă. Conducătorul expresului căzând între roatele trenului, a fost omorât pe loc.

Pagubele sunt foarte mari.

Primul ministru Venizelos, care venea dela Londra, fiind circulația suspendată, a sosit la Paris abia azi după amiază.

Generalul Picquart — Francisc de Pressensé. Dintr'o zi pe alta, s'au stins la Paris doi oameni. Figurile lor s'au așezat astfel în istoria ultimelor decenii ai Franței zguduite.

Amândoi au lupta pentru dreptate; vorba

asta răsună pe aci, pe la noi, ca o ușurință de expresie; asta poate pentru că nu s'a ajuns încă nici să se întrevadă vre-o nedreptate oarecare în jurul nostru — de vreme ce parecă nimeni n'are glas să se plângă.

Cel dintâi a văzut dreptatea treselor sale peste cari și trece spre a o ajunge; Pressensé o vede iarăș dincolo de hotarele în care fusese vârat în viață; iuu al unei familii de hughenoți, aristocrați și literați, îmbrățișase la început idei opuse celor pentru care avea să lupte apoi până la sfârșitul vieții.

„Afacerea Dreyfus” stă mereu proaspătă în minti, pentru esența de eternă umanitate pe care o închide. Pomenim așa dar numai de numele ei aci, când vorbim de cei doi răposați de astăzi.

Francisc de Pressensé a fost gazetar, când putea fi un prea strălucit diplomat; și a părăsit „Le Temps”, unde avea mari avantajii materiale, pentru a scrie la „L'Aurore” — atunci când convingerile lui intime nu voră să înțeleagă un compromis între ele și cele ale marelui ziar. Pressensé a rămas astfel până la sfârșit „ziaristul” — într'un înțeles, să-i zicem: antic, care se confunda într'o vreme cu luptătorul adevărat pentru vorbele mari de astăzi; Adevăr, Democrație.

Franța pierde cu cei doi morți de astăzi pe un militar-om, al ei, și pe un exemplar — din cele tot mai rare — de adevărat republican.

Aviz. Domnul Dr. Ioan Negrea aduce la cunoștință că și-a deschis cancelaria advocațională în Zernești, str. Mețianu (str. principală) sub nr. 581 în casele dlui Irimie Nan (fosta locuință a medicului comunal). Ne 1781—1

Mulțumită publică. Cu ocaziunea petrecerii „Corului voc. bis. gr. or. român din Satul-nou” din 19 Ianuarie a. c. (ziua de Bobotează) au binevoit a suprasolvi următorii domni: Ivan Brancovici 5 cor. P. Stoica 4 cor. Dr. Milan Erbes 3 cor. I. Ruck 3 cor. Corul gârbesc 5 cor. Iul. Barbulescu 2 cor. Dumitru Cotoroviciu 1 cor. N. Christof 2 cor. P. Rudnean 1 cor. G. Saueressig 1 cor. Dr. V. Mihailasiu 1 cor. I. King 1 cor. I. Gaspar 1 cor. A. Balea 1 cor. N. Gruța 50 fil. M. Omorean 50 fil. P. Negru 50 fil. C. Dogan 50 fil. N. Stanciu 50 fil.

Primească marinișii domni și pe această cale sincerile noastre mulțumite.

Satul-nou, 25 Ianuarie 1914.

Comitetul corului.

x Cumpărare ocazională extraordinară. Ofer și atrag atențiunea on. mușterii asupra colosalului asortiment de cele mai noi obiecte de sticlă, porțelan și lămpi, argint de China, obiecte de lux de bronz și marmură, obiecte de trebuintă, cu prețuri fabuloase de ieftine. — Picturi în ulei original se execută cu prețuri foarte convenabile. **Prețu-curent ilustrat bogat gratis și franco.** — Roagă binevoitorul sprijin: **Fischer Mór, Arad, bulevardul Andrássy nr. 25.** Telefon pentru oraș și comitat 25. (Fi 1626—20.)

x Inștiințare. Aduc la cunoștința on. public, că mi-am deschis prăvălia de **decorații de Nürnberg, jucării pentru copii și articl de modă pentru bărbați** în str. Deák-Ferencz nr. 29, în casa Ortutay.

Prețuri fixe ieftine. Serviciu prompt.

Roagă binevoitorul sprijin al on. public cu deosebită stimă: **Brunner Lajos.** (Bu 1603.)

x Haltenberg Béla, Kassa, fond. în 1810. Cea mai veche vopsitorie, curățitorie chimică și spălătorie cu aburi în Ungaria. Lucrează frumos, curat și elegant. În cazuri de doliu vopsește haine imediat. Zilnic spală și curățește câte 24 mii de gulere pentru provincie.

Comandele din provincie să se adreseze direct la firma: **Haltenberg Béla,** prăvălie principală, Kassa (Cășovia). (Ha 1622)

x In atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelman pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. **Prețul 2 corcane.** Pregătește și expediază: **Eugen Mittelman, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u.** (Mi 1621)

x Zile bune, dulci, plăcute

Fiindcă vreau ca să am multe

Ciocolată, poame, zahăr

Numai dela **Messer Illés** cumpăr.

(Arad, str. Deák Ferencz nr. 8 Me 1676)

BOONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.

(După 50 kgr.)

Grâu pe Aprilie	12.02
Grâu pe Maiu	12.05
Grâu pe Octomvrie	11.06
Secară pe Aprilie	9.06
Secară pe Octomvrie	8.61
Ovăs pe Aprilie	7.93
Ovăs pe Octomvrie	7.87
Porumb pe Maiu	6.94

Bibliografie.

A apărut:

„*Noua Revistă Română*”. Director: C. Rădulescu-Motru. Nouăți: Dreptul de proprietate în trecut: Ce spun istoricii? Pământ și vot. — Actuale: C. Rădulescu-Motru: Brătianu-tatăl răsună pe Brătianu-tatăl. — Istorie literară: V. V. Haneș: O prietenie înălțătoare: Alexandru și Bălcescu. — Scrisori din Anglia: D. Mitru: Social Settlements: Așezăminte sociale, Cavalierism social. — Literatură: M. Săulescu: Labire (versuri). M. Sorbul: Letopiseți (fragmente). Paul Lerescu: Cugetări și paradexe din Nietzsche. Kostya Rovine: Forța Ritmului (trăducere din sanscrită). — Folklor: Od. Apostol: Craiul din Mehedinți (IV). — Insemnări: Generalul Picquart. Francis de Pressensé. După găsirea Giocondei. Genealogii. O monografie a Iașilor. — Revista revistelor: Razna. Luceafărul. Bulletin de la Sect. Scientifique de l'Académie Roumaine. Revue Sud-Americaine. — Memento.

Teodor V. Ștefanelli membru al Academiei Române: *Amintiri despre Eminescu.* Cu o ilustrațiune, faximile și anexe. București. Institutul de arte grafice C. Sfetea. 1914. Prețul la 1.50.

Dary. Cr. Voiculescu: *Insemnările unui biciclist dela corpul II cu prilejul campaniei din Bulgaria.* București. Institutul de editură și arte grafice „Flacăra”. 1913.

„*Cosânzeana*” are următorul bogat sumar: Cronicar: *Viața noastră literară în 1913.* — *Ce credea Iancu despre o împăcare cu Ungurii?* — Colosul dela Nord. — În satul meu. — Fragon Harry. — S. Bornemisa: Almanah ori altceva? — I. U. Soricu: Logodnicul. — N. N. Beldiceanu: O umbră. — Radu Mărgean: Iun. — Edgar Allan Poe: Umbra. — T. Murășanu: Cântec. I. Irimescu-Cândetși: Tudorică. Anatole France: Cronică lui Sylvestre Bonnard roman tradus de Vasile Stoica (continuare). Afară de aceste „*Cosânzeana*” publică interesante informații din lumea mare și ilustrațiuni privitoare la România și străinătate. Redacția și Administrația Orăștie (Szászváros). Abonamentul pe un an: 12 cor. — în România 10 lei — în America 3 dolari — în Germania 15 mărci.

„*Cosânzeana*” e singura revistă dlea noi care dovedește interes pentru publicul cetitor și dacă are încă multe scăderi, nu-i mai puțin adevărat că are năzuința de a se libera de ele. Fiind singura revistă la noi care merită sprijinul, o recomandăm cu căldură cetitorilor noștri.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

I. C. Panțu, Brașov. Am primit 14 cor. în abonament pe sem. I 1914

Ioan Papp, Dragăsek. Am primit 7.20 cor. în abonament pe cvart. I. 1914.

Comitetul parohial gr. cat. Dej. Mulțumită publică numai pe lângă o taxă de 4 cor. se poate publica.

Dumitru Soiu, preot Vâlcele. Acelaș răsun. T. Cherechian, Gașa. Am primit 7 cor. ca abonament pe cvart. I 1914.

Romul Mermezan. Közéalmás. Am primit 10 cor. ca abonament până la 30 Aprilie a. c.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

Noutăți literare!

De vânzare la librăria „Concordia” Arad
Strada Deák-Ferenc nr. 20.

Ion Minulescu. De vorbă cu mine însu-mi. (Poezii). Cor. 3.—+10 fil. porto.

P. Locusteanu. Suntem nebuni. Tipuri din timpul mobilizării și alte schițe umoristice. Cor. 1.50+10 fil. porto.

S. Mehedinți. Poporul. 1913 cu următorul cuprins: Poporul. — Conducătorii poporului. Contra metafizicii. Indrumare spre progres. — Siguranța progresului. — Izvorul progresului. — Personalitatea. — Ierarhia personalităților. — Izvorul personalității. — Națiunea. — Temelia națiunii. Tăranul; temelul tăranului. — Pământul.

Poporul de jos în 1913. Poporul de sus în 1913. Incheiere. Prețul Cor. 1.50+10 fil. porto.

A. de Herz. Bunicul. Comedie în 3 acte. Cor. 2.—+10 fil. porto.

Dary. Cr. Voicu'scu. Insemnările unui biciclist dela corpul II cu prilejul campaniei în Bulgaria în anul 1913. Prețul Cor. 1.—+10 fil. porto.

Haralamb G. Lecca. Dincolo din Dunăre în Balcani I.—+10 fil. porto.

I. Irinescu. Căndești. Pe drumurile Cadri-laterului. Impresii și note cu o prefață de C. Banu. Fotografii de I. Voinescu. Prețul Cor. 1.50+10 fil. porto.

O. Goga. Din umbra zidurilor Poezii . . . 2—

Gu tave Flaubert. Salambo. Roman. Traducere de Ludovic Dauș . . . 2—

N. Pora. Int e viața și moarte. Nuvele . . . 2—

Biblioteca Flacăra > Români celebri > Aurel Vlaicu . . . —60

Edmond Rostand. Romantici . . . —50

Victor Eftimiu. În temnițe la Sтамbulului . . . —50

Stefan Lazar. Floarea Betuliei. Roman din epoca asi o babiloniană. Traducere de Alexandru Ciura . . . 1.80

Gh. orghe Stoica. Alte vremuri. Schițe și povești . . . 2—

I. Agârbicea u. În întuneric . . . 2—

N. Iorga. Istoria armatei românești vol. I. General Al. Candiano Popescu. Războiul neastârnaș. Asaltul și luarea Griviței . . . 3—

Bibl. Minerva No 137 Harriet Beecher Stowe Coliba lui Moș Toma. Roman . . . —30

Catulle Mendès. Romanul Rosu . . . —30

Al. Dumas Tatăl Cei doi studenți . . . —30

Voltaire. Povestiri . . . —30

Carl Ewald. I oane din viața plantelor și animalelor . . . —30

N. N. Belduceanu. Chilia dragostei . . . 1.50

Dragoslav Volintirii . . . 1.80

Bucura Dumbrava. Pandurul . . . 3—

D. D. Pătrășcanu. Timotheiu Mucenicul . . . 2—

G. Diamandy. Chemarea codrului. Poveste vit-jeacă în 3 acte . . . 1.50

Gold's László. A nemzetiségi kérdésköl . . . 1—

I. L. Cragiale. Schițe nouă . . . 1.25

Emilia Taler. Din tainele simțirei. Nuvele și schițe . . . 1.50

N. Balcescu. Istoria românilor sub Mihai Vodă Viteazul, ed. II. . . 2—

P. Ispirescu. L gende sau basmele românilor ediția II cu peste 480 pagini . . . 1.50

Elodor Constantinescu prof. secundar. Școala primară superioară în Franța. Școala medie în România . . . 2—

Stelian I. Constantinescu, profesor. Din problemele educației Studii psihologice și pedagogice . . . 3—

Marin Demetrescu. Lecturi geologice . . . —50

Ioana Cornelia Delatissima. 100 basme istorice pentru copii. Cu 51 ilustrații . . . 2.50

Povestiri de H. Andersen. Cu ilustrații . . . 2.50

Pentru copii cei buni. Povestiri de Augusta Rubenescu . . . 1—

C. Colodi. Pășanii e lui Tândărică (Poveste unei păpuși de lemn). Cu 56 ilustrații Trad. din italienește de A. Buzescu . . . 1.50

Vasile Pop. Cubirea e biruitoare . . . 2—

N. Iorga. Cugătări . . . 2.50

St. O. Iosif. Cântec . . . 2—

Dr. Petru Pipos. Istoria pedagogiei pentru preparandii. (Școalele normale Ediția a IV-a . . . 5—

Dr. Petru Pipos. Metodica școalei populare pentru elevii institutelor pedagogice. (Școalelor normale) Ed. IV-a. . . 5—

Dr. Petru Pipos. Didactica pentru elevii institutelor pedagogice (Școalelor normale) Ediția V-a . . . 4—

Pro Patria. Povestire desore începutul și menirea neamului românesc de Dr. I. Drăgescu . . . 3—

Bibl. Teatrală.

Nr. 30. Iepurașii la școală, de Aurelia Păcățian-Rubenescu . . . —20

31. Farmacistul. Comedie într'un act de Max Maurey . . . —32

32. Glorie postumă, 1 act de A. M. ho. loc. de I. Schiopul . . . —40

33. O repetiție, dial. g. loc. de Marilina Bocu . . . —20

34. Un caprițiu. Comedie într'un act . . . —48

35. Un accident curios. Comedie în 3 acte . . . —60

36. Zece, comedie într'un act . . . —24

37. Wilhelm Tell, dramă istorică în 5 acte, în versuri, traducere în formă originală de St. O. Iosif . . . —90

38. Invingeri trăucite, piesa într'un act de H. P. Peurescu . . . —30

39. Micul Mucinos, comedie în 2 acte . . . —30

Văduvioara și alte monoloage p domni și dame tinere de H. P. Peurescu . . . 1—

ANUNȚ.

Dorind a răspândi între Români negoțul cu ouă, cu care noi ne ocupăm deja de 2 ani, rugăm pe toți cei cari doresc prosperarea neamului, să formeze în jurul unei bănci o grupă, ca astfel să poată aduna din jurul acela săptămânal, sau la două săptămâni baremi 20—25 lăzi de ouă, care cvant noi îl preluăm pe lângă prețurile cele mai mari de zi, care prelucrat apoi să-l expedăm în străinătate.

Am dori să organizăm astfel de centre în Blaj, Teiuș, Aiud, M.-Uioară, Turda, Reteag, Șimleu etc.

Celor doritori le servim cu tot dragul cu deslușirile necesare și îi introducem gratuit în secretul acestui negoț.

(A 1764—3) „AGRARIA” Bányfyhunyad.

Bătăturile,

la 97

scortocănta pielei, urciorii de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 zi dacă folosiți

„CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francată 1 corană 40 fil., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK. Budapesta, Kl. aly-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCH farmacia la „CORDANA” la Győr.

Cea mai bună carte bisericească!

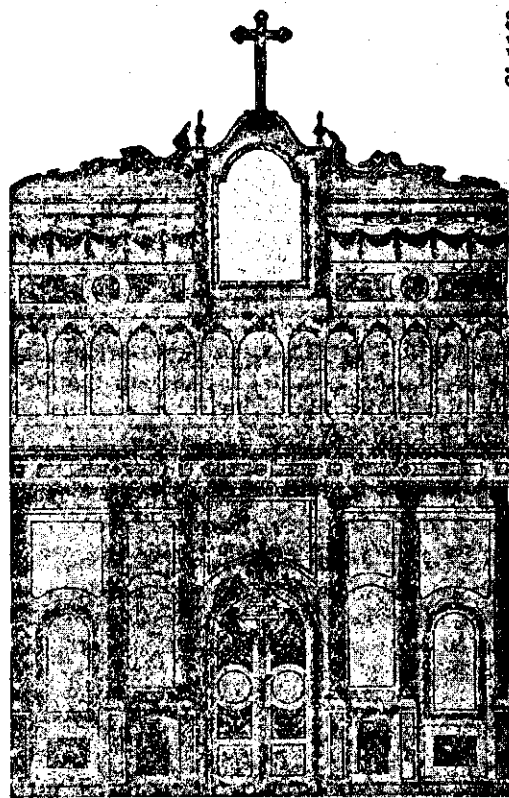
CANTORUL BISERICESC

sau cuprinsul vecerniei, utreniei liturgiei pe 8 glasuri, împreună cu rânduiala serviciului tuturor sărbătorilor de pe întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul George Bujgan. Aceasta carte nu trebuie să lipsească din nici o biserică, precum din nici o casă creștină. Cu peste 450 pagini. Prețul unui exemplar broșat e 10 cor., legat în pânză 12 cor., în pele 14 cor.

De vânzare la:

Librăria „CONCORDIA” (Tribuna),
ARAD, strada Deák-Ferenc nrul 20.

CEL DINTĂI ȘI MAI MARE ATELIER ARTISTIC
PENTRU ARANJAMENTUL BISERICILOR.

SI 1163

Execută: iconostase, sculpturi, construcții de altare, aurire și pictură; aranjări noi de biserici în stil modern; altare, amvoane, fântâni pentru botez, statui, icoane-stațiuni, scaune duhovnicești și bănci p. biserici.

Renovare, aurire și pictare de altare vechi.

Bisericile sărace primesc favor și li-se acordă plătiri în rate. Merg la fața locului pe cheltuiala m. a proprie. Mii de scrisori de mulțumită dovedesc execuția artistică și durabilitatea lucrărilor mele.

Schmidt János

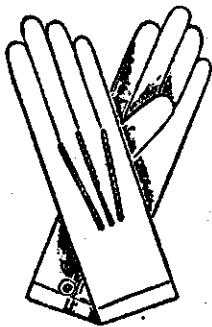
Budapesta, Köbányai-ut nr. 53.

So 1438

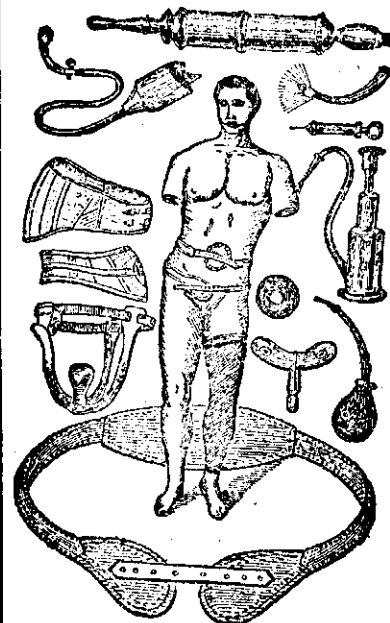
F. STOIBER, mănușier

Sibiu—Nagyszében, str. Poplicer nr. 1.

Mare depozit de mănuși de piele glacé, svedeză, nappa și alte peluri fine. Daniele de mătăsă și zăbranic. mănuși. Toffelul de bandage p. hernie simple și duble, diverse centurione de tot felul, bandagi, apoi ciorapi de bărbați și de femei și rufe. Aparat pentru îndreptarea corpului la băieți și fete, cordoane pentru bărbați,

dela cele mai simple până la cele mai fine, irigatoare, măști de cauciuc, jeteri de cauciuc și pernuțe de cauciuc pentru călătoria în tren, ciorapi de cauciuc, diferite articole igienice de cauciuc din Franța p. bărbați și p. femei. Toate fiind numai de calitate cea mai bună și în prețurile cele mai ieftine.

Moșele și societățile au prețuri reduse!

In atențiunea publicului din localitate și din provincie.

VARGA GYÖRGY

maestru de cuptoare

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Hid arul 19.

In marele său magazin se pregătește cele mai frumoase :

cupatoare de olane samotte

cu prețuri moderate, atât pentru localitate cât și pentru provincie.

Reparările se execută cu prețuri moderate. (Va 829)

IN ATENȚIUNEA VITICULTORILOR!

CSABA LAJOS, FAUR ȘI MAESTRU DE TRĂSURI.

SEGHEDIN (Szeged), Püspök utca nr. 6.

Oferă excelentele pluguri pentru îngroparea vitei de vie, invenție proprie, indispensabile în economie deoarece are următoarele avantaje:

1. În fiecare an întoarce pământul.
2. Îngroapă sămânța în afunzimea pământului.
3. La zi 2 oameni și 2 cai pot acoperi 6-8 jugăre.
4. E potrivit pentru orice lățime de drum, fiindcă poate fi regulat oriunde precum și afunzimea poate fi regulată

(Cs 1462)

Prima încercare va convinge pe oricine. Prețurent gratis.

Mo 1222

TELEFON: H-75.

Mokos Sándor

VOPSEȘTEI

CURĂTEȘTEI

Primește spre vopsire și curățire chimică haine de femei, bărbați și copii. Pentru comoditatea on. public am deschis o prăvălie în Zöldfa-Passage nr. 93. — Spăl gulere și manșete în mod inexceptionabil.

Fabrica: strada Köröe nrul 13.

Localuri colective: în Zöldfa-Passage nr 93 și în str. Rákoczi 7.

— Prețuri fixe! —

Mokos Sándor
Oradea-mare (Nagyvárad).

„REMEK”

mașină brevetată combinată pentru

curățitul și măcinatul cerealelor.

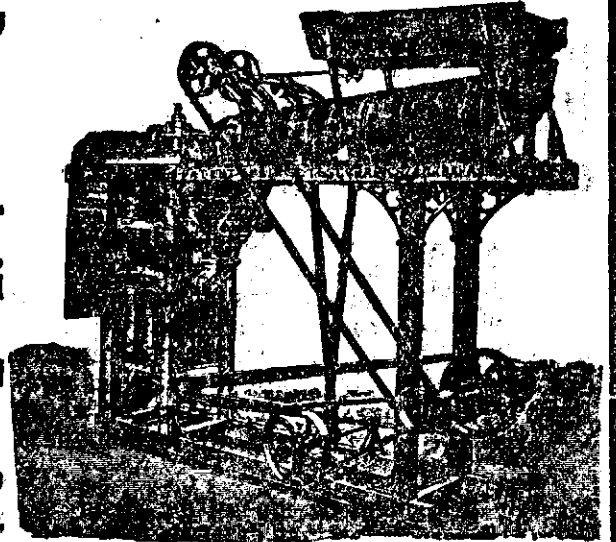
Cea mai perfectă mașină de curățit, care să nu lipsească nici unei mori de vamă. :-:

Cu prospecte servește cu plăcere singurii fabricanți

PRINZ TESTVÉREK,

turnătorie de fier, fabrică de mașini și construcție de mori,

SÁTMAR — (Szatmár).

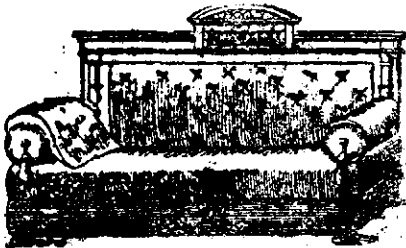

Brevet ung. nr. 56018.

Pi 891—60

KOHN HENRIK tapeșier și decorator

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) str. Bonnac 12.

Ko 1565

Execută și reparaază totfelul de lucrări de tapeșerie și decoratorie; ține în depozit mobile excelente precum stufe covore, ruzi de aramă, oglinzi și icoane; mare asortiment de canapele și garnituri engleze executate în atelierul propriu.

Execuție excelentă. — Serviciu prompt. — Prețuri ieftine.

Cine voește să cumpere

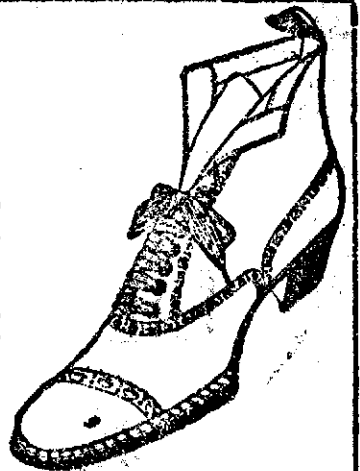
INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într-adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmár.

(SĂTMAR) Deák-tér.

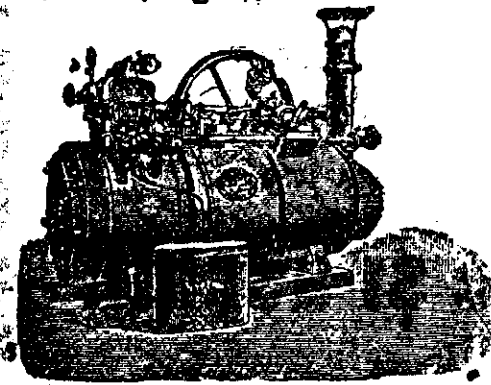
— (În casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate; fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuției dragătoare sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfelul de ghete și cioboate după măsură.

Pollák Gyula, faur de cazane

Seghedin (Szeged), Feltámadás-utca 1. :: Telefon: 394.

Atrage atențiunea on. proprietari de mașini de treccat și de cazane și aduce la cunoștință ca și-a mărit și provăzut cu excelente puteri de muncă

stabilimentul de fabricație de cazane,

se găsește în plăcuta poziție de a executa cu specialitate și grabă orice lucrare în această branșă, execut casse pentru bant și reparați pereți de țevi precum și execut pereți de cazane, locomobile, s raformări de locomobile.

Pentru executarea lucrărilor mai mari merg pe cheltuiala mea la fața locului.

Execuție excelentă.

Prețuri moderate.

Po 1460

Se primeac dol învățacel.

ve 886—60

VERES FERENCZ

atelor de măsurit cu putere motorică pentru zidiri și mobile

DEJ — (DEES) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobile pentru prânzitoare, dormitoare și saloane, icoane-oglinzi, covore și...

Execută totfelul de lucrări pentru zidiri, mobile și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat.

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de lăcătușerie

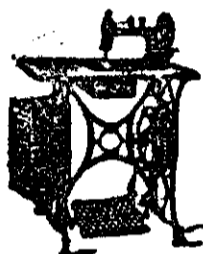
Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei n-rul 1.

:: Catalog de prețuri franco. ::

CZIGER LÁSZLÓ

maiestru dipl. pentru instalațiuni de electricitate și gaz lăcătușer și mașinist-electrician

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Teleki nr. 1

Execută toffelul de lucrări electrice, optice și de lăcătușerie, și anume: ferării pentru clădiri, garduri pentru monumente, vetre de fer, uși de fer, rolete de fer pentru prăvălii, mașini de cusut, mașini de scris, biciclete, reparare de gramofone și instalațiuni electrice, străformări de mașini cu aburi și motoare în locomobile.

Magazin permanent de mașini de cusut și accesorii, precum și garnituri de îmblătit

Serviciu prompt, lucru excelent, prețuri ieftine.

Spirtul de reumă

este cel mai sigur mijloc de frecat contra durerilor provenite din podagră, ischias, reumă și toffelul de răceli. — După câteva frecări durerile membrelor suferinde încetează definitiv. Are efect sigur și la boale învechite și neglijate.

MODUL DE INTREBUINȚARE:

Dimineața la sculare și seara la culcare locurile suferinde să se frece îndelung cu puțin spirt de reumă. După frecare partea suferindă să se învăluie cu o haină caldă.

Prețul unei sticle 1 cor.

Sa 572

Preparator:

F. Sándor Zoltán

farmacie la „Inger” — Erdőszentgyörgy.

Cei mai buni cărbuni de piatră de Prusia și koks în forma nucilor de Prusia se pot procura numai dela

Altmann Ede

Arad, Vesselényi și Kis Ernő-u. în colț. :: Telefon: 46.

Are uriașe calorice. Scutit de perneu, șalac și cenușe. Cea mai cruțătoare încălzire. — O singură încercare con-

vinge pe oricine. — Pofțiți și faceți o comandă de probă. — Orice cantitate o transport acasă.

A 1780

Se capătă lemne mărunte uscate și aschii.

**CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA**

CONCORDIA

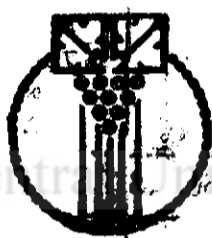
**TELEFON
NR. 750.**

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

**TELEFON
NR. 750.**

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipăriți pentru bănci și societăți, precum și tipăriți advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă.**

**Prețuri
moderate.**

Aradi Ipar- és Népbank.

Vagyon.

Mérleg-számla 1913. december 31-én.

Téher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Készpénzkészlet:			1,280.901	87	Részvénytőke:				
Tárcaváltók			20,651.453	66	13.125 drb. á 400 korona névértékű részvény			5,250.000	
Záloglevél-kölcsönök	951.468	50			Tartalékalapok:				
Községi kölcsönök	206.680	42	1,158.148	92	általános tartalék-alap	1,698.642	55		
Jelzálog-kölcsönök			571.888	80	rendkívüli tartalék-alap	100.000			
Aradi hitelegylet tartozása			184.606		értékpapir ár. külömbözeti tart.-alap	40.000			
Zálogházi kölcsönök			190.626		ingatlan értékkülönb. tartalék-alap	40.000			
Előleg értékpapírokra			187.254	38	hitelegyleti tartalék	7.919	94		
Folyószámlai adósok			4,127	205	34	Caejthei Varjassy József-alap	9.024	09	
Értékpapírok* és sorsjegyek			1,320.756	26	tisztviselői nyugdíj-alap	233.816	50	2,129.403	08
Nyugdíj-alap értékpapirjai			182.884	60	Hitelegyleti 5%-os biztossági alap				6.962
Osztálysorsjegyek, ére- és idegen pénzek, szelvények stb.			13.137	85	Betétek:				
Ingtatlanok:					takarékbetéti könyvecskékre	6,188.847	19		
Szabadság-tér 18. és Hasszinger-u. 2. sz. házak	208.698	61			folyószámlai betétek	1,270.463	40	7,459.310	59
intézeti ház Békéscsabán	198.818	12			Visszleszámított váltók			11,739.210	02
egyéb ingatlanok	159.553	95	567.070	68	Szerződéses hitelek			2,200.000	
Adósok			456.069	06	Átruházott záloglevél- és községi kölcsönök;				
Előre fizetett- és hátralékos kamatok			167.876	76	melyekből a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankjára 722.351-07 kor. van átruházva			1,043.873	81
Felszerelések leírás után			60.920		Hitelezők:			407.899	86
					Be nem fizetett betét kamat-adó			15.318	06
					Fel nem vett osztalékok, osztálysorsjegy nyeresemények- és zálogfeleslegek			4.754	90
					Előre felvett kamatok- és elszámolatlan jövedelem			282.800	36
					Nyereség:				
					áthozat 1912. évről	23	970		
					1913. évi nyereség	557	297	581.267	07
			31,120.800	18				31,120.800	18

*Ebből állampapír, záloglevél és községi kötvény 568.200 K n. é.

Arad, 1913. évi december 31-én.

A könyvelésért:

HEHS BÉLA, s. k.
vezérigazgató.

KELL LAJOS, s. k.
cégvezető titkár.

GELLÉNYI GÉZA, s. k.
főkönyvelő.

SZALAY KÁROLY, s. k.
elnök-igazgató.

BR. BOHUS LAJOS, s. k.
igazgató.

INSTITORIS KÁLMÁN, s. k.
igazgató.

KERESZTES FERENC, s. k.
igazgató.

Dr. TAGÁNYI SÁNDOR, s. k.
igazgató.

WALDER GYULA, s. k.
igazgató.

Jelen vagyon- és teher-kimutatást a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

DR. PRIEGL ISTVÁN, s. k.
f. ü. biz. elnök.

KOHN S. N., s. k.
f. ü. biz. tag.

STEIGERWALD ALAJOS, s. k.
f. ü. biz. tag.

GRABNER KÁROLY, s. k.
f. ü. biz. póttag.

A felügyelő-bizottság jelentése az 1913. üzletéről:

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény és az intézeti alapszabályokban előírt kötelességünknek megfelelően, az intézet ügykezelését a lefolyt üzletévben többször megtartott vizsgálataink alkalmával alaposan ellenőrizvén, tisztelettel jelentjük, hogy az intézet kezelése alatt álló pénz- és értékkészletet mindenkor a szabályosan vezetett könyvekkel egyezően és hiány nélkül találtuk.

Az igazgatóság által elénk terjesztett 1913. évi zár-

számadásokat, mérleget, valamint a nyereség- és veszteségszámlát a helyesen lezárt könyvek és zárszámadások alapján, a törvény- és alapszabályoknak megfelelően összeállítottunk találtuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak az 1913. évi 581,267,07 korona nyereség felosztására vonatkozó javaslatát.

Ezek alapján indítványozzuk, hogy az igazgatóságnak az 1913. üzletévre vonatkozólag a felmentvény megadásuk és ugyanezt a saját részünkre is kérjük.

Kelt Aradon, 1914. évi január 21.

449

Az Aradi Ipar- és Népbank felügyelő-bizottsága:

Dr. PRIEGL ISTVÁN, s. k.
f. ü. biz. elnök.

KOHN S. N., s. k.
f. ü. biz. tag.

STEIGERWALD ALAJOS, s. k.
f. ü. biz. tag.

GRABNER KÁROLY, s. k.
f. ü. biz. póttag.